

PHOTO

Kresťanský diskusný mesačník

XV. ročník ● 8-9/2022

Letné táboryyyy!!!

O B S A H

Genezis 4
AKO BOLO NA POČIATKU
R. Betina

Posledná úvaha 5
NA CESTĚ DO NEBE
M. Gronach

Rozhovor 8
CHRÁNĚ SLOBODU
Gen. D. Zmeko
/ E. Mihočová

V EÚ parlamente 14
CHCEME TU BYŤ
PRE INÝCH
P. Mihoč

Pozdrav spod Tatier 15
SLOVO ZHORA
J. Stupka

Téma 16
LETNÉ TÁBORYYYY!!!
E. Bechná, S. Krúpa,
T. Večerík, M. Šubert

Úvaha 22
FAKTOR D
E. Komárik

Úvaha 24
O PSOCH
B. Roháček

leaderExpres 26
KREŠŤANIA A HUDBA
Š. a M. Evinovci

DOVOLENKOVÉ MINI 28
A. Činčuráková Tipulová

Spod orecha 29
Letom LETOM
B. Piatko

RELAX 31

S. Haszicz: Dorastnecký tábor

Časopis Dialóg vychádza s podporou Cirkvi bratskej,
ale obsah jednotlivých príspevkov nevyhnutne nevyjadruje
duchovné presvedčenia Cirkvi bratskej.

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €,
(podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky: cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:

IBAN: SK761100000002621041859, BIC: TATRSKBX, VS: 2022

Redakčná rada: Juraj Institoris, Tomáš Komrska, Tibor Máhrík, Bohuslav Piatko, Rastislav Števko

Čestný člen: Štefan Markuš

Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@swanmail.sk, **Jazyková úprava:** Dagmar Balková

Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko

Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43

Adresa redakcie: Sadová 28, 900 51 Zohor, č. tel.: 0903 474 142,

e-mail: svatava@swanmail.sk, web: www.dialog.cb.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. **Zadané do tlače:** 14. 9. 2022 **Tlač:** Alfa print, Martin

Prvá strana obálky: A. Myjavcová: Edge camp **Zadná strana obálky:** A. Bechná: Detský tábor

EV: 2670/08

ISSN: 1337-6985

POKORA NA ČERVENÉM SEZNAMU (ohrozených ctností)

Ctnost pokora je v súčasnej spoločnosti na frontálnom ústupe. A možná je to ešte horšie. Z pokory se dnes stáva snad až nectnost. Pokorný človek je vnímaný ako mäkký, se slabým názorom, s nízkym sebehodnotením.

Pokora je ale ctnosť pro silné, pretože vede k realistickému pohľadu na život. Súčasná spoločenská atmosféra je charakteristická nadhodnocovaním sama sebe. Všetchno mužů a všetchno mi musí byť dovoleno. Žijeme v době, kdy je možné i to, co se zdá nemožné. Navíc ušlechtilá ohleduplnost kultivované části světa se snaží umožnit každému plnohodnotný život. Vzniká tak pocit, že už není třeba pokory před svými omezenými schopnostmi, danostmi, okolnostmi.

Lidé například ztrácí pokoru i před obyčejnou přírodou. Žalují lesní hospodáře za větev spadlou na střešinu auta. Na Slovensku jsme mohli vidět bláznivé video muže, který si nahrál na svůj mobil medvěda, a potom byl překvapen, že ho macko napadl. Neměl bázeň před silnějším a rychlejším zvířetem. Absence pokory způsobuje ochablost mysli. A já se obávám, že jsme dnes svědky této sebevědomé pomatenosti.

Schází mi pokora před hříchem a jeho následky. Pojem hřích byl rozmazán. Vidíme sebevědomé politiky se špinavými úmysly, zlou minulostí, kteří se drze ucházejí o svá místa. Není třeba se sklánět před „vyšším principem mravním“. Přiznat chybu, hříšnou minulost a její následky. Pokud lidé sledují politickou scénu světa, vůbec se nedivím, že pokora ustoupila kamsi daleko do pozadí.

Žijeme v době dezinformací a fakenews. Říká se, že lékem je vzdělání a mediální gramotnost. Monika Richter, expertka na dezinformace, připomíná morální rozměr tohoto jevu. Absenci pokory před pravdou, která je nahrazena výrony intelektuálního narcismu. Mám přece právo na to být stejně chytrý jako někdo jiný, který je zkušenější a informovanější. A mé geniální ploché myšlenky musí slyšet celý svět. Drsný satirický novinář Miloš Čermák si s nadsázkou posteskl, že dříve byli taky „blbí“ lidi, ale alespoň to o sobě věděli.

A můžeme jít dál. V poslední době je jeden z nejkřiklavějších jevů změna pohlaví a vůbec celý myšlenkový balík LGBT+ komunity. Téma složité a citlivé. Ale jedna věc mě v celém hnutí chybí. Opět pokora před nesnadnou méně či více danou životní situací. Ano, budu mít jiný a v něčem složitější a omezenější život. Vnučování LGBT+ pohledu na svět vyznívá někdy až nepřijemně. S pokornějším přístupem na obou stranách by byly vzájemné reakce laskavější a chápavější.

A nakonec, pokora by se hodila třeba i v církevní dogmatice. Jde v ní přece o zdravé učení, o samotnou Boží pravdu! *Jestliže někdo učí něco jiného a nedrží se zdravých slov našeho Pána Ježíše Krista a učení pravé zbožnosti, je nadutý, ničemu nerozumí...* O charakterových vlastnostech učitelů Písma se v hodinách teologie moc nemluví. Kéž alespoň v církvi je pokora uznávána a pěstována! Umožňuje totiž pravdě proměňovat náš život.

Poslední léta mě napadají černé myšlenky: Co když pokora svůj boj prohrála a patří jen do rezervací? Od malička je vštěpováno lidem množství sebevědomí a hrdosti. K uznání vlastní chyby, omezení, nevědomosti se lidé vedou méně. A přitom je to tak osvobozující: *Myslí-li si někdo, že je něco, a přitom není nic, klame sám sebe*, říká Písmo.

Osobně si myslím, že jádro problému spočívá v absenci bázně před Stvořitelem a Dárcem života. Anděl Boží kdysi ocenil Daniela za to, že se *pokořoval před svým Bohem*. A Pán Bůh jej povýšil a oslavil. I my se pokorujeme před Bohem. Ale nezapomínejme, že i na pokoru před Bohem se dá zvyknout.

PS: A k mé hrůze, když si ten článek po sobě čtu, vyznívá hodně namyšleně. Pýcha na vlastní pokoru je vpravdě ďábelská. ■

PETR KUČERA,
kazatel CB Bratislava-Cukrová

STĽPČEK:

BÁJKA O GLOBALIZÁCII

Kedysi sme jedli to, čo sa dopestovalo v blízkom okolí. Dnes jeme mäso dovezené i z Brazílie a celý rok máme čerstvé jahody, dopestované neviem kde. To je jeden z dôsledkov rozvinutej dopravy potravín, energie a informácií, dôsledok globalizácie. Globalizované ľudstvo je podobné veľkému organizmu: tak ako živé organizmy, aj ľudstvo pozostáva z rôznych častí, ktoré si vymieňajú svoje produkty (pšenicu, mäso, ropu ...) a informácie. A napriek tomu je iné: jednotlivé časti živých organizmov „pracujú“ v prospech celého organizmu. Časti ľudstva (často) nie. Pretože globalizácia ľudstva je neúplná. Je iba ekonomickou globalizáciou. Chýba globalizácia kultúrna a politická. A neúplná globalizácia je nebezpečná – možno ju zneužiť.

Niekedy v živých organizmoch dôjde k poruche: vznikne časť, ktorá využíva distribúciu energie iba na svoj rast. A rastie tak, že zničí celý organizmus. Tak, ako keď časť ľudstva prijme cieľ „Aby bola Amerika veľká“. Alebo „Aby Rusko bolo väčšie“ („Aby Ukrajina nebola“).

V tom prvom prípade sa našlo dosť ľudí, ktorí povedali „Tak toto nie !“. Ako to dopadne v tom druhom prípade, to závisí aj od nás.

Súčasná globalizácia je faktom a nesmie sa odstrániť. Bol by to kolaps svetovej ekonomiky. Musí sa doplniť, lebo (úplná) globalizácia je jediný spôsob udržania tejto civilizácie. Vedel to už Komenský i Einstein. A mnohí múdri ľudia, dokonca dávno – dávno pred nimi.

Mali by sme to pochopiť aj my. ■

I.Turek

Na počiatku stvoril Boh nebo a zem (Gn 1, 1)

AKO BOLO NA POČIATKU

RASTISLAV BETINA

Ako porozumieť či pochopiť to, čo Biblia hovorí o stvorení sveta? Vierou, jedine vierou. *Vierou rozumieme, že Božie slovo stvárnilo svet tak, že z neviditeľného povstalo viditeľné* (Heb 11, 3). Poznanie Boha a všetkého, čo s Ním súvisí nie je záležitosť rozumu, ale viery. My Ho nie sme schopní rozumom pochopiť, ba ani obsiahnuť. Preto je Boh poznateľný iba vierou. Ale to neznamená, že poznanie získané vierou je menejcenné v porovnaní s poznaním, ktoré získame rozumom. Je to len iný druh, či spôsob poznávania reality. Keď poviem, že verím v Boha ako Stvoriteľa neba i zeme, nevyjadrím tým niečo, čo stojí v rozpore s rozumom, ale čo prevyšuje rozum. Lebo viera a rozum si neprotirečia, ale sa dopĺňajú.

Sú to dva odlišné spôsoby poznávania dvoch odlišných skutočností. Rozumom poznávame to, čo je viditeľné, hmatateľné, stvorené, čo môžeme odmerať, odvážiť, skúmať. Ale vierou spoznávame skutočnosti, ktoré sú neviditeľné, nestvorené, nehmotné, čiže duchovné. Boh je duchovná bytosť, ktorá presahuje náš zmyslový svet. Nemôžeme Ho poznať pomocou našich zmyslov. Nemôžeme sa Ho dotknúť, vidieť, počuť, ohmatať. Môžeme Ho poznať jedine vierou.

Viera je niečo ako šiesty zmysel, ktorý nám sprostredkuje poznanie neviditeľných, nadzmyslových skutočností. Ostatné zmysly ako zrak, hmat, sluch, chuť, čuch nám sprostredkujú poznanie viditeľných, hmotných vecí. Rozum nás nepustí ďalej ako po hranicu viditeľného a hmotného sveta. Preto rozum hľadá vysvetlenie pre život vo vnútri stvoreného sveta, ktoré je však nedostatočné. Viera ide za hranicu viditeľného a hmotného, lebo hľadá vysvetlenie sveta mimo stvoreného sveta, v Bohu. Lepšie povedané – prijíma vysvetlenie sveta a života, ktoré Boh zjavil v Biblii.

Rozum nestačí na plné pochopenie a vysvetlenie sveta. K tomu je potrebná viera. Preto keď ide o Boha, nie rozumom, ale vierou rozumieme a chápeme. Nie rozum informuje vieru, ale viera informuje rozum. Preto veríme, aby sme rozumeli, chápali duchovné skutočnosti. I to, že svet bol stvorený Božím slovom. Toto nestojí v rozpore s rozumom, ale prevyšuje rozum. ■

NA CESTĚ DO NEBE

MAX GRONACH, filozof, publicista

Když jsem se jako asi sedmileté dítě učil nazpaměť v náboženské hodině na základní škole modlitbu Otčenáš, nerozuměl jsem v podstatě, o co vlastně jde, ale že se otec stará o chléb a chrání mne před vším, co by mi mohlo působit bolest, to mně uklidňovalo. Chléb jsem sice dostával od matky, ale také již jsem věděl, že otec na ten chléb musí přinést z práce peníze. Na význam obsahu modlitby se mne nikdo neptal. Hlavně, že jsem za její přednes dostal od pana faráře jedničku a doma pochvalu.

I když má matka byla luteránka, chodila celá rodina, včetně mých dvou starších sester, v neděli do katolického kostela. Zpívali tam prý hezčí písničky. Otec, vždy hladce vyholený a v perfektním obleku, se zdržel při bohoslužbě asi deset minut, a to stojíc blízko u vchodu. Nikdo z rodiny ho v kostele neviděl, ale Bůh je svědek. Pak si zašel do hospody za rohem, kde ho již čekali bezbožní kamarádi na dvě piva s rumem a přesně v poledne přišel v povznesené náladě domů na oběd.

Tak se v mé rodině praktikovala víra ve Všemohoucího. Jinak má rodina neměla nikdy kontakty s duchovními jakékoliv církve a Bible v knihovně chyběla. Ale v ložnici rodičů visel nad manželskou postelí velký obraz klečícího Krista v měsíčním světle.

O Bohu a andělech jsem si mohl ovšem vždy s matkou jako dítě promluvit. Říkala mi: „Bůh je v nebi a vidí všechno, co my na tom světě děláme. Ale když ho chceš zlobit, může ti to jednoho dne spočítat.“ Na tuto větu si pamatuji podnes.

Takový byl můj vstup do duchovního světa křesťanské víry.

Teprve po padesáti letech mého života jsem se konečně rozhodl jako samouk ve věcech víry koupit Bibli. Nic mne k tomu kroku nenutilo. Dosáhl jsem pouze jistý životní vrchol, kdy jsem mohl konstatovat, že mé pozemské potřeby v rámci mých možností a za poměrně skromné kvality mého talentu vynikají nad průměr, byly uspokojeny. Neuspokojená byla ovšem má duše.

Bylo na čase, objevit nějaký zcela nový duševní horizont, a jak se ukázalo, takový počín byl nutně spojen s radikální změnou v žebříčku mých dosažitelných hodnot.

Uvědomil jsem si jednoho dne takřka deprimující pomíjivost mých jistot a ještě více mých snah po uznání mého mírně ctižádostivého tvůrčího ducha na proslulém trhu marnivosti tohoto světa.

Ještě dříve, než jsem se ponořil do textu Evangelia, o kterých jsem již v průběhu času něco věděl, vzpomněl jsem si na mou první modlitbu z dětských let. K mému podivu jsem ji ještě mohl odříkat nazpaměť...

Otče náš, jenž jsi na nebesích.

Něco se ve mně pohnulo. Jak může být v několika prostých a nanejvýš srozumitelných větách vysloven tak geniální návod k jednoduchému, ale také i smysluplnému použití života na této zemi údajně nekonečných možností?

A takový geniální návod vešel ve známost lidstva již před dvěma tisíci lety!

Když mě pohnutí trochu opadlo, okamžitě se přihlásil o slovo můj ostražitý rozum a přidala se k němu i má věčně ospalá a poměrně domýšlivá moudrost:

Nevíš člověče, kdo je tvůj otec? A ten má být někde na nebesích? A proč se chceš spoléhat na vůli někoho, kterého vůbec neznáš? Nemáš vlastní vůli, která tě vede životem podle tvých sil a schopností?

Tak jsem se pustil do Bible. Rozum jsem si ještě ponechal, protože nad důležitými otázkami je se třeba vždy zamyslet. K tomu účelu jsme právě vybaveni rozumem. Mou starou moudrost jsem prozatím uložil do archivu.

Víru v Boha Všemohoucího může deklarovat každý, maličký a téměř přehlednutelný, i velký a svým významem nepřehlednutelný.

Uvěřit ve Všemohoucího Boha-Otce a sklonit před ním hlavu v pokoře před jeho vůlí, to se již každému nepodaří. Lidská vůle má totiž hluboké kořeny s mnohdy neblahou tradicí.

Uvěřit znamená v konsekvenci uvěřit slibu života po smrti s Otcem.

Uvěřit znamená uvěřit v lásku, která mně probudila do tohoto světa.

Uvěřit znamená, že jsem milován, a že smím milovat toho, který tu lásku ve mně vzbudil.

Víra a láska, kterou jsem poznal v pozdních letech, je pro mne vlastně neustále proudící pramen vody živé.

Skutečnost, že fenomén Otce všech otců i matek a ještě navíc původce všeho se odtahuje lidské představitosti, má svůj důvod v dané hranici schopností vnímání člověka, který je primárně odkázán jen na vjemy svých smyslů. Ale za touto hranicí smyslového poznání existuje i něco, co je původem všeho bytí. Na to již přišli přemýšliví lidé dávno před

námi: **Nepředstavitelná síla nehmotného je podstatou všeho hmotného.**

K takovému poznání přišla i moderní věda. Ovšem i prostý, vědeckými poznatky neovanutý člověk může přijít k stejným závěrům. Jak víme, rozumní a moudří nevlastní na poznání pravdy žádný monopol.

Přístupujeme proto k tomu nepředstavitelnému s velkou pokorou. Ti, kteří umí být pokorní nejsou snad rozumní, ale prozíraví na každý pád.

Pokora před Stvořitelem? Musí to být? To byl již případ prvních známých ignorantů v ráji. Oni netušili, že On všechno vidí a slyší. Nemohli si to představit. Anebo nechtěli?

Má matka mně varovala. Díky za to.

A znovu: **Otče náš, jenž jsi na nebesích ...**

Jako dítě mne nebesa moc nezajímaly. Jasné bylo pro mne to, že na nebi svítí ve dne slunce a v noci měsíc a hvězdy. Někdy zapršelo, v zimě zasněžilo. A občas přeletělo přes nebe letadlo nebo přinejmenším holub. Prostě nebe bylo tam nahoře.

Aby mohl Bůh-Otec všechno na zemi vidět, musel sídlit zákonitě někde na nebi. Ale později, v školních hodinách zeměpisu, jsem se dozvěděl o Austrálii, která ležela na zeměkouli na druhém konci světa, u protinožců. Ti protinožci měli také nějaké nebe. A kde z jejich pohledu sídlil náš Otec? Kde je jejich nebe? Učitelka se jen blahosklonně usmívala. Spolužáci se smáli.

Před dvěma tisíci lety bylo asi jen jedno nebe a lidé si nedělali hloupé starosti.

Otázky nad otázky, které mně iritovaly.

S nikým se nedalo o nich mluvit.

Čas ubíhal a tenkrát ještě v můj prospěch. Jednou mi jeden, ve svém věku pokročilý poutník světem řekl: Bůh je všudepřítomný v tom, co stvořil a nadále tvoří. A protože naše nebe i celý kosmos je jeho dílo, je všude doma. Proto ho nazýváme Bohem a Otcem všeho. To, že ti rozkveté každý rok na jaře jablono, a to, že si rodina vlaštovek našla hnízdo pod střešinou nad tvou terasou, to, že tvá babička chodí s hůlkou na hřbitov, kde leží tvůj děda, to všechno zapříčinil a stvořil „Otec náš“, aby jsi poznal chod světa, ve kterém žiješ.

Tento poutník zasel těmito slovy v mém srdci to malé semínko víry a trvalo to pak ještě několik desítek let než vzešlo.

Dnes vím, že ten, ke kterému se modlím je všudepřítomný permamentně.

V nebesích, které se klenou nad střechou mého domu najdu svého Otce samozřejmě také. Již z tradice.

Nebe se mi ostatně zdá jako vhodné synonymum pro všechno, co je přítomné a přesto nekonečné. Má v sobě i jisté kouzlo poezie, kterou se svého

času popisovalo to neskutečně krásné, po čem jsme vždy jaksí nesměle toužili a chtěli poznat.

„Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi ...

Když jsem se jednoho krásného dne zjistil, že mám svou vůli, která mi pomáhá uskutečnit má přání vzhledem k mým potřebám a stoupajícím nárokům mého silicího sebevědomí, pokoušel jsem se ji stále častěji a častěji uplatňovat v okruhu svých bližních. Ti měli samozřejmě také nějaké představy o svém úspěchu, takže již v mladém věku docházelo k střetnutí mé vůle proti vůli těch druhých. Samozřejmě, že silnější vůle a nikoliv jen hrubá síla se vždy prosadila, pokud našemu Otci, Stvořiteli světa, přírodních zákonů a všeho živého na zemi to nebylo již příliš.

Neboť jeho vůle je lidské vůli v každém ohledu nadřazena. Jedině tvůrce ve své absolutní suverenitě může určit formu, obsah a funkci svého díla a nikoliv naopak.

Pochopit poslání života je patrně pro člověka velmi dlouhý a obtížný proces, do nějž se mu příliš nechce. - Jaké poslání? Vždyť žiji a život jde dál bez nějakého poslání.

Jen tak se „protáhnout“ životem a vzít cestou, co se dá urvat?

To je sice možné, ale tato možnost se vztahuje pouze na život pozemský, s povšechně známým neslavným koncem našich bývalých tělesných a duševních předností.

Naším posláním je jít vědomě za svým cílem, a to cestou lásky k našim bližním. (Toto poučení není z mé hlavy.)

K tomu účelu obdržel před více jak dvěmaapůltisíci lety lid israelský od nebeského Otce universální etický Zákon, s platností pro všechny národy světa.

Tento Zákon, překlenující veškeré jsoucí a budoucí materiální a imateriální rozdíly mezi lidmi, je výrazem jeho vůle, která se s příchodem Krista začala naplňovat.

Ovšem nikoliv jako zákon, který nám vymezuje naše práva a povinnosti s odvoláním se na legální a tímto spravedlivý požadavek momentální většiny. Zákon Otce nebeského staví každého člověka před svobodnou volbu. On se nabízí jako spolehlivý průvodce jeho životem a záleží jen na člověku, jak se rozhodne, kterou cestou půjde. S ním, nebo podle vlastní vůle.

I tato možnost volby je součástí vůle Otce.

S motlitbou k Otci všech a všeho jsem porozuměl mému poslání na této zemi. Naučil jsem se ji odříkávat ve škole, ale pochopil teprve ve škole života. Trvalo mi to hříšně dlouho. Teď doufám, jsem na straně těch, kteří zvolili život s Otcem.

Nezbývá než dodat: Buď vůle tvá – až do mých posledních dnů. ■

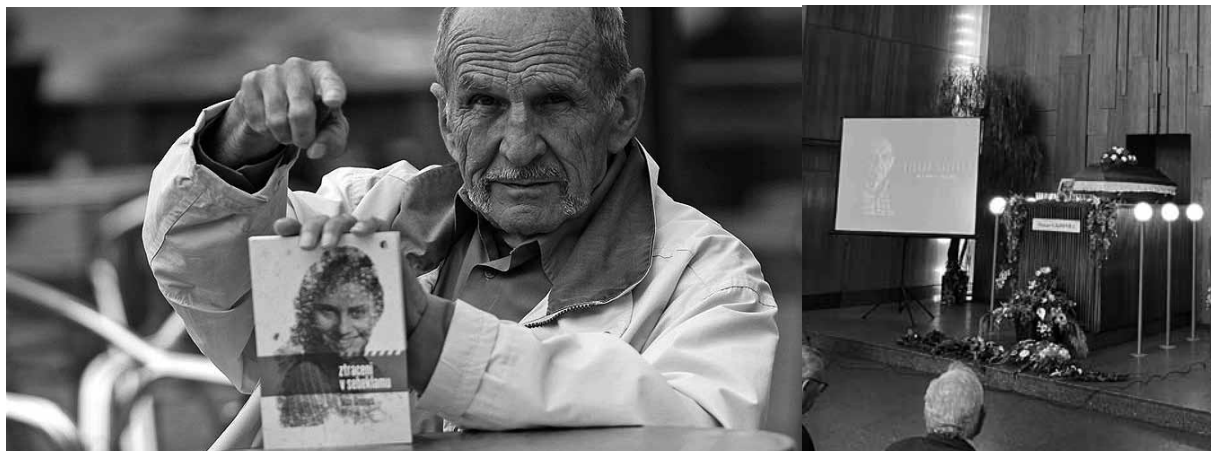
MAX GRONACH DOBEHOL

Jeho esej symbolického názvu „V cílové rovince“, pred časom uverejnená v *Dialogu*, dostala v jednej sekunde zásadne iný rozmer. Do cieľa dobehol rýchlo a nečakane. Množstvo telefonátov a gratulácii k 80. narodeninám už nestihol prijať. Chýbalo necelých 15 hodín. Krátko predtým sme sa stretli a so slovami: „Končím, priateľ môj. Toto je moje posledné dielo.“ – mi odovzdal esej, ktorú sme uverejnili na predchádzajúcich stranách.

Pri porovnaní s minulými príspevkami ani tak neprekvapí jej názov ako skôr obsah a spôsob vyjadrenia myšlienok srdca autora. Akoby nakoniec našiel odvahu povedať veci svojej viery priamo a otvorene. Z piedestálu filozofie a umelecky premyslených konštruktov zostúpil (alebo vystúpil?) do sveta, kde sa vyjadruje tak, aby každý rozumel. Do sveta, kde tomu druhému otvárame vlastné srdce. K tomu Max cieľavedome smeroval a po tom túžil. V svojej knihe *Ztraceni v sebeklamu* artikuloval problém človeka, ktorý súc uväznený v sebaklame odmieta pravdu, aj keď ju hľadá. Teraz našiel riešenie.

Posledné roky svojho bohatého a plodného života prežíval vcelku Spinozovsky „sub specie aeternitatis“ a téma večnosti dominovala vari vo všetkých jeho rozhovoroch s umelcami, producentmi, kamarátmi v krčmách alebo náhodnými okoloidúcimi, ku ktorým sa majstrovsky vedel prihovoriť s humorom a noblesou jemu vlastnou. Nie raz si povzdychol – „Ľudia nechcú hovoriť o večnosti... nezaujímajú ich to najdôležitejšie v živote! Ako im to mám povedať? Veď to je hrozné... Preto mi je medzi vami – tu, na ostrove blažených – tak dobre.“

Odišiel mi blízky priateľ. Jeho miesto na ostrove zostalo prázdne. Nemyslel som pred štyrmi rokmi, že stretnem staršieho človeka, s ktorým zarezonujem tak hlboko. Stalo sa. Odišiel velikán oblečený v ošumelých šatách. Tak to býva. Zdanie občas môže klamať. Ale rozhovor od srdca k srdcu – nikdy. Aj preto som namiesto homílie na slávnostnej rozlúčke v Krematóriu v Ostrave prečítal túto esej. Vytvoril som Maxovi priestor, aby prevravel ku svojim príbuzným a priateľom s posolstvom, ktoré uzavrelo jeho životnú dráhu. ■ **Tibor Máhrík**

CHRÁNIŤ SLOBODU JE NAŠA KREŠŤANSKÁ POVINNOSŤ.

Frontovú líniu a vojakov bojujúcich v zákopoch sme doteraz poznali len z filmov, no od 24. februára sú realitou aj na teritóriu Európy. V 21. storočí dochádza k bezprecedentnej agresii na Ukrajinu zo strany Ruskej federácie. Napriek nebezpečenstvu a ohrozeniu života podporu ukrajinským veliteľom a vojakom na frontovej línii v charkovskej oblasti osobne vyjadril generál **DANIEL ZMEKO**, náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR. Pochádza z evanjelickej rodiny z myjavských kopaníc, je manželom a otcom dvoch detí. Porozprávala sa s ním EMÍLIA MIHOČOVÁ.

Skôr ako sa dostaneme k Ukrajine, priblížme čitateľom vaše rodinné korene, zázemie. Roky sme s rodinou žili v Trebišove, no pre synove zdravotné problémy sme sa časom vrátili na dedovizeň – myjavské kopanice, do rodiska Milana Rastislava Štefánika. Deti nám krstil v kostole v Krajnom Ivan Elko, súčasný generálny biskup ECAV. Starí rodičia z otcovej strany boli aj presbytermi. Predkovia z otcovej strany prišli z Nemecka alebo západných Čiech v dôsledku rekatolizácie po 30-ročnej vojne. Rodina z matkinej strany pravdepodobne ušla z Balkánu pred genocídou, ktorú tam páchali Turci. Dalo

by sa povedať, že to boli vojnoví utečenci. Môj brat Peter, ktorý sa venuje histórii a publikuje aj v denníku SME, spravil náš rodokmeň. Zistil, že praprado bol jedným z posledných žijúcich dobrovoľníkov meruôsmych rokov. Pradedo z otcovej strany bol zase legionár. Oboplával celý svet pri návrate z Vladivostoku. Domov sa vrátil až v roku 1922, dávno po skončení 1. svetovej vojny.

Tak ako naši predkovia, aj my máme svoj zlomový historický míľnik, ktorým sa stal 24. február 2022. Prekvapil vás masívny útok Ruskej federácie na Ukrajinu?

Neprekvapil ma. Počítal som s tým, že sa niečo také môže stať. Dlhو predtým sme upozorňovali ústavných činiteľov na to, že sa situácia na Ukrajine zhoršuje. Registrovali sme zhromažďovanie ruských vojsk pri hraniciach už na jar minulého roku. Z rétoriky ruskej administratívy a zo spôsobu vedenia rokovaní bolo jasné, že k invázii dôjde, a že je to len otázka času. Už v decembri minulého roku sme v rámci ministerstva obrany pripravili plán pre prípad, že dôjde k migrácii a agresii. Určili sme ľudí zodpovedných za konkrétne úlohy. 22. februára, dva dni pred útokom sme slovenské ozbrojené sily uviedli

do stavu plnej bojovej pohotovosti. Treba však povedať, že vojna na Ukrajine začala už v roku 2014 po Majdane, anexii Krymu a po vyhlásení separatistických republík na Donbase. To, čo sa deje teraz, je iba ďalšou etapou a pokračovaním konfliktu.

Kde a za akých okolností vás zastihla správa, že sa ruská „špeciálna operácia“ už začala?

Bol som práve v Amerike. V Pentagone som rokoval s generálom Markom Milleyom. Stáli sme nad mapou Ukrajiny a vymieňali sme si pohľady na eskalujúcu krízu. Vedeli sme, že vojna je neodvratná. S napätím sme očakávali skôr to, akým spôsobom sa k ruskej agresii postaví ukrajinská strana, či dokáže vzdorovať a ako dlho. Zhodli sme sa na tom, že dianie na Ukrajine sa dotkne aj Európy a celého sveta, že sa začne kreirať nová architektúra svetového bezpečnostného systému. Vedeli sme, že budeme musieť prijať množstvo opatrení, ktoré zabezpečia bezpečnosť našich národov. Z Pentagonu som letel na Floridu a ráno po prilete začala invázia na Ukrajinu.

Keď k útoku došlo, prežívali sme silné emócie – ľútosť, strach, úzkosť, bezmocnosť. Zasiahlo to aj armádneho generála, alebo sa dokázal ako profesionál, ktorý toho už veľa videl a zažil, odosobniť? Osobné pocity boli neutrálne. Prišlo to tak, ako sme očakávali. Akurát som zmenil harmonogram pracovnej cesty, aby som sa čo najrýchlejšie mohol vrátiť na Slovensko. Telefonicky som kontaktoval svojich zástupcov, aby sme si upresnili, ako budeme postupovať. Všetko sme mali vopred naplánované a dohodnuté. Situáciu sme riešili profesionálne, na veľké emócie nebol priestor. Vojaci by pri plnení svojich úloh nemali zvyšovať emóciu nad profesionalitu. Musíte dodržiavať stanovené postupy a byť nad vecou. Ak sa do situácie

emocionálne ponoríte, nikomu tým nepomôžete. Na emócie príde čas, keď budú úlohy splnené. Veľký šok to bol pre moju manželku. Nechcela tomu uveriť, aj keď som ju vopred pripravoval na to, že je situácia komplikovaná. Osobne pozná niektoré manželky ukrajinských veliteľov, preto ju to hlboko zasiahlo.

Koncom mája ste absolvovali pracovnú cestu na Ukrajinu. Nezvažovali ste, že ju vzhľadom na mieru rizika zrušíte?

Išlo o bilaterálnu návštevu, ktorú sme mali naplánovanú už dlho – od minulého roku, kedy Slovensko navštívil generál Valerij Zyluznyj. Hovoril som si, že nie je dôvod ju rušiť, ak to nenavrhnú ukrajinská strana. Mal som trochu obavy z toho, či veliteľia nebudú plne zapojení do riadenia obrany vlastného štátu. Milo ma prekvapila správa, že postupujeme podľa plánu a na stretnutie sa tešia.

Čo bolo primárnym cieľom vášho pobytu?

Ubezpečiť sa, že pomoc, ktorú Ukrajine poskytujeme, je efektívna a využiteľná. Tiež zistiť, v akých oblastiach by Slovensko ešte vedelo pomôcť. Chcel som mať skúsenosť prvého dojmu – osobne zistiť, ako to na frontovej línii vyzerá.

Akým dojmom, z profesionálneho a osobného hľadiska, na vás situácia na fronte zapôsobila?

Bol som zhrozený z brutality vojny, ktorú Ruská federácia uplatňuje. Pri vedení vojnových operácií nerešpektuje medzinárodné vojnové právo. Útočí na civilné obyvateľstvo, využíva muníciu, ktorá nie je presná a zasahuje nielen vojenské, ale aj civilné ciele. Ruská armáda sa na Ukrajine dopúšťa zverstiev. Ukázali mi viacero dôkazov o brutálnom správaní voči civilnému obyvateľstvu. Z profesijnej stránky som chcel vedieť, ako funguje systém riadenia, velenia,

aké sú podmienky pre vedenie operácií. Zistiť, čo z toho sa dá aplikovať na pomery ozbrojených síl na Slovensku. Preto som mal záujem navštíviť aj priamo kontaktnú frontovú líniu, čo mi ukrajinskí priatelia umožnili. Neabsolvoval som teda len prechádzky po veliteľských stanovištiach alebo zničených častiach miest. Na frontovej línii ma zaujímalo, akým spôsobom sa vedie boj na úrovni práporu, brigády, vyšších celkov. Bolo to pre nás veľmi užitočné.

Prišli ste aj do bezprostredného kontaktu s vojakmi?

Išiel som priamo do zákopov, na dohľad nepriateľa. Rozhovory s vojakmi boli častokrát veľmi emocionálne – prvýkrát videli uniformu iného štátu, o ktorom vedeli, že je priateľom Ukrajiny, a že jej pomáha. Jeden vojak si strhol vojenskú rozlišovaciu výložku a podal mi ju so slovami: „Pán generál, chcem vám dať to jediné, čo mám, pretože si vážim, že ste tu, a že nám pomáhate.“

Ako vyzerá denná realita v zákopoch?

Vojaci žijú vo veľmi skromných podmienkach. Jeden vojak mi povedal, že je v zákope už 3 – 4 týždne s minimálnym alebo žiadnym vybavením. Iba zbraňové systémy a zvyšky konzervovanej stravy. K tomu si ešte predstavte zlé poveternostné podmienky – týždeň predtým bola veľká zima, pršalo. V zákopoch na frontovej línii je to teda zložité nielen vzhľadom na bezpečnosť.

Obrana Ukrajincov pred agresorom pripomína nerovný boj biblického Dávida s Goliášom. Ako vyzerá v súčasnosti pomer síl na fronte?

Ruská strana má obrovskú materiálnu prevahu – má 10 až 20-násobne viac ťažkých zbraní a munície. Je až nepredstaviteľné, že Ukrajinci za týchto podmienok dokážu odolávať tak dlho. Z vojenského pohľadu je to už

teraz obrovský zázrak. Svedčí to o vysokej vyspelosti veliteľov ukrajinskej armády, ale aj o zdatnosti radových vojakov. Samozrejme, počty profesionálnych vojakov, ktorí sú základom každej armády, rapídne klesajú a straty sú na ukrajinskej strane veľké. Je to až ťažké vysloviť, ale výsledok tejto vojny bude závisieť od toho, či skôr Rusom dôjde munícia, alebo Ukrajincom krv.

Majú aspoň minimálnu šancu, aby sa ubránili?

Na frontovej línii som zažil veci, ktoré ma presvedčili, že kde je vôľa, tam sa dá vzdorovať aj oveľa väčšiemu protivníkovi. Ľudia, ktorých som stretol, mali obrovskú vôľu a odhodlanie brániť svoju slobodu a nezávislosť. Žiadny štát sa nemusí cítiť submisívne voči inému väčšiemu štátu, pokiaľ má vôľu vzdorovať a ak armádu podporuje civilné obyvateľstvo. To, či bude Ukrajina schopná čeliť agresii aj ďalej, závisí od toho, či bude vojenská pomoc od spojencov dostatočne robustná a rýchla.

„Špeciálna operácia“, ktorá mala byť blesková, trvá už takmer pol roka a vyžiadala si desaťtisíce obetí. Majú Ukrajinci strach zo smrti a z toho, čo ešte príde?

Samozrejme, hrozba smrti je tam všadeprítomná. Niekedy sa mi zdalo, že situáciu už vnímajú úplne fatalisticky, aj čo sa týka strát na životoch. Berú to ako daň, ktorú dávajú svojej vlasti. Keď sa prechádzate zničenými mestami, vo vzduchu cítiť hnilobný zápach tiel, ktoré sa rozkladajú pod sutinami zničených budov.

Objavujú sa názory, že sa neludskosť na bojisku dopúšťajú nielen Rusi, ale aj ukrajinská strana. Je to možné porovnávať?

Samozrejme, pravda nie je nikdy čierno-biela. Tam, kde o prežitie bojujú dva národy, dejú sa ťažké veci na jednej aj druhej strane.

Rozdiel je v tom, že ukrajinské velenie deklaruje, že pri vedení bojov dodržiava medzinárodné dohody a voči ich porušeniu vyvodí dôsledky.

Niektorí populistickí politici tvrdia, že konflikt na Ukrajine nie je náš problém a s Ruskom treba mať priateľské vzťahy. Prečo by sme mali pomáhať, materiálne aj humanitárne?

Odpoviem otázkou: Čo sa stane, ak Ukrajina vojnu prehrá? Aký benefit Slovensko získa? Bude mať suseda – Ruskú federáciu, ktorý nerešpektuje medzinárodné dohody. Suseda, ktorý vy-

Výsledok tejto vojny bude
závisieť od toho,
či skôr Rusom
dôjde munícia,
alebo Ukrajincom krv.

mýšľa imaginárne dôvody na to, aby ospravedlnil svoju agresiu. Ak povieme, že chceme byť priateľom Ruska, staviame sa do submisívnej pozície jeho satelitného štátu – naznačujeme tým, že chceme byť vo sfére jeho vplyvu. My sme však suverénny štát. Rozhodli sme sa, že vstúpime do Európskej únie a NATO, že budeme súčasťou západnej civilizácie, kde platia demokratické princípy. Pokiaľ ide o pomoc Ukrajine, nemôžeme sa úzkoprsť dívať iba na to, čo je tu a teraz, treba dovidieť ďalej za horizont. Kde chceme byť o sto rokov? Ako budeme fungovať v európskom regióne a s kým chceme spolupracovať? Ukrajina má obrovské nerastné bohatstvo, ľudský potenciál, je obilnicou sveta. Teraz sme položili dobré základy vzťahu s Ukrajinou, čo nám môže byť len na prospech. Práve sa rodí moderný ukrajinský národ – žiaľ, vďaka vojne – ktorý ešte

bude mať čo povedať. Historicky sa zapíše do európskych dejín.

Registrujú Ukrajinci, že im Slovensko poskytlo humanitárnu aj materiálnu pomoc, aj keď možno skromnú, vrátane obranného systému S-300?

Vzhľadom na výšku HDP, Slovensko toho Ukrajine nedarovalo málo, práve naopak. Nezabudnem na vetu, ktorú mi povedal generál Zalužný: „Daniel, vy ste pre nás spravili viac ako oveľa bohatšie a väčšie krajiny. Už sa šetríte, lebo aj vy budete potrebovať.“ Bolo to milé. Všade som cítil obrovskú vďačnosť. Ukrajinci si budú pamätať, čo sme pre nich spravili.

Jedným z mýtov, o ktorý sa opiera ruská propaganda, je fašistická a nacistická Ukrajina, ktorú treba denacifikovať. Kde má tento mýtus korene?

Večný boj proti nacizmu pramení v historickom sentimente z obdobia víťazstva v 2. svetovej vojne. Po stalinskom hladomore sa nacionalistické hnutie v očakávaní slobody a nezávislosti Ukrajiny počas 2. svetovej vojny pridalo na stranu fašistického Nemecka. Bola to zo strany predstaviteľov ukrajinského národa historická chyba, vyplývala však z konzekvencií doby. Mimochodom, my sme mali nacistický Slovenský štát. Súčasní predstavitelia Ruskej federácie používajú túto historickú skratku, akoby sa vrátili v čase o 90 rokov. Nemáme však právo súdiť súčasnosť z pohľadu minulosti a vyťahovať z histórie čriepky, ako nám vyhovujú. A ako denacifikovať štát, aj keď nemáte reálne dôkazy o tom, že je fašistický? Treba nájsť jedného extrémistu, ktorý má vytetované fašistické symboly, čo postačí ako dôkaz, že celý národ je fašistický. Takých ľudí však nájdeme v každej krajine, aj na Slovensku. Tvrdenie o nacistickej Ukrajine nie je postavené na reálnych základoch.

Má špeciálne ťaženie agresora na Ukrajinu aj ideologické pozadie?

Týka sa, paradoxne, kresťanstva. Bojujú za správnu vieru a pravoslávnu cirkev moskovského patriarchátu ako jedinú zástankyňu tradičných kresťanských hodnôt, my všetci sme podľa nich odpadlíci. Sú presvedčení, že im to dáva právo zabíjať desaťtisíce ľudí, čo evokuje stredovek a križiacke výpravy.

Ukrajinci, ktorí majú príbuzných v Rusku, zhodne tvrdia, že im neveria, keď ich informujú, čo sa v ich krajine deje. Ako je to v 21. storočí možné?

Ruská propaganda neustále kŕmi ľudí informáciami tak, aby nemali kapacitu overiť si ich pravdivosť. Používajú na to precízne sofistikované marketingové spôsoby. Ovplyvňujú ľudské vedomie a podvedomie. A ľudí pod vplyvom propagandy presvedčíte len ťažko. Keď si raz vytvorili svoj názor, žiadny racionálny argument neprijímajú. Napr. sa hovorí, že na Donbase zabili 13-tisíc ruský hovoriacich Ukrajincov. Má to uvádzať správa Európskej komisie. Tá síce hovorí o 13-tisícoch mŕtvych, ale ide o padlých v boji tak na ruskej ako aj ukrajinskej strane, vojakov aj civilov. Ak niekto tvrdí, že sú na Donbase masové hroby a má o tom dôkazy, prečo sa neobráti na medzinárodný súd pre ľudské práva? Jednoduchšie je šíriť túto informáciu ako fakt. Ak používate klamstvo ako komunikačný prostriedok, nepotrebuje objektívnu realitu.

Proruská propaganda zjavne funguje a je úspešná.

Ak zistia, že sa jedna téma neujala, začnú šíriť inú. Pracujú s predpokladom, že poslucháč nie je dôsledný a neoverí si fakty. Tri dni pred inváziou vrcholoví predstavitelia ruskej federácie tvrdili, že sa na žiadnu vojnu nechystajú a o 72 hodín neskôr sa začala. Jej sympatizantom to

však neprekáža, prepáčia im čokoľvek. Propaganda má viac vrstiev a zasahuje široké teritórium – od sociálnych sietí až po printové médiá. Tisíckrát opakovaná lož sa stáva pravdou. Nie je iné riešenie, ako sa dôsledne držať objektívnej reality.

Ako predchádzať tomu, aby sme nepodľahli sofistikovanej propagande? Je systematickým riešením zakázať pro-ruské internetové weby?

Posúdil fakty a vybral si alternatívnu pravdu.

Putin inváziu ospravedlňoval aj zámerom Ukrajiny uchádzať sa o členstvo v Severoatlantickej aliancii. Je racionálne, že považuje NATO za hrozbu, napriek tomu, že ide výlučne o obranné zoskupenie?

Putin už dávnejšie odišiel od spoločného rokovacieho stola s Alianciou. Pritom až do roku

Represia má svoje hranice. Je užitočná, ak ju sprevádzajú iné nástroje. A medzi základné nástroje patrí vzdelanie a edukácia. Vyučovať historické udalosti treba tak, ako sa reálne stali. Treba si priznať aj chyby, aby sme ich neopakovali. Občan, ktorý nemá základné znalosti o slovenskej histórii, vo voľbách ľahko odovzdá hlas niekomu, kto to s nami nemyslí dobre. Treba začať vzdelávaním a rozvíjaním kritického myslenia. Žiaľ, aj ten, kto podľahol propagande, si myslí, že uplatnil svoje kritické myslenie.

2014/15 mala Ruská federácia pri NATO svojich zástupcov. Ak chceme byť objektívni, stačí si faktograficky porovnať rozsah vojenských cvičení Aliancie a Ruska, pre ktoré má byť údajnou hrozbou. Kedy NATO zhromaždilo 10-tisíce vojakov pri hraniciach s Ruskom a viedlo tam niekoľkomesačné manévry? Označiť Alianciu za hrozbu, je ruská propaganda. Je veľmi intenzívna a časť ľudí jej podlieha, ale fakty nepustia. A napokon, prečo by mal jeden štát druhému diktovať, kam má patriť? A prečo by mal

kvôli tomu viesť vojnu? Niektoré argumenty sú ďaleko za hranicou racionality.

Čo by bolo podľa vás pre NATO spúšťačom, aby sa zapojilo do priamych bojov?

Existujú červené čiary – ako je použitie chemických alebo nukleárnych zbraní – po prekročení ktorých by pravdepodobne

množstvo mechanizmov, ako prípadné náhodné incidenty včas vysvetliť.

V istom období Ruská federácia Európe a svetu hrozila jadrovým útokom. Zdá sa, akoby táto rétorika v poslednom čase utíchla. Je naďalej hrozba jadrového útoku reálna?

Verme tomu, že zdravý rozum

časti svojho územia za cenu mierovej dohody?

Z akého dôvodu by mali Rusku ustupovať? Je to nepochopenie geopolitickej situácie. Ak Ukrajina prestane bojovať o Donbas, príde o 50 % svojho priemyselného produktu a 70% nerastných surovín. Stane sa z nej agrárna krajina, ktorá bude mať s nožom na krku problém vyvážať obilie. Ak príde o Donbas, stratí svoje národné bohatstvo. Je to podobné, akoby sme súhlasili s tým, že zlodziej susedovi vykradne a vypáli dom. Rus domácomu obyvateľstvu, ktoré mu uverí čokoľvek, povie, že víťazstvom na východe Ukrajiny dovŕšil špeciálnu operáciu. Ale čo povie prezident Zelenskij svojím občanom pri pohľade na státisíce obetí a zničenú infraštruktúru? Čo je ich víťazstvo? Prečo vojaci krvácali na fronte? Aby stratili to, čo krajine zabezpečovalo prosperitu?

Predstavme si, že vojna sa konečne skončí. Ako však zabrániť tomu, aby Rus opäť nezaútočil a neukrojil si ďalšiu časť ukrajinskej zeme?

Rusi už Ukrajincom ponúkli viacero dohôd – budapeštianske, minské, ale všetky porušili. Je otázne, ktorá krajina im bude garantovať bezpečnosť a akým spôsobom, keď Rusi mali problém už s neexistujúcimi základňami NATO. Za hrozbu považovali 100 – 150 inštruktorov, ktorí na Ukrajinu pôsobili v rámci bežnej bilaterálnej spolupráce rozvíjanej aj s inými krajinami, ktoré nie sú členmi Aliancie. Krajina, ktorá bude garantovať bezpečnosť Ukrajiny, tam bude musieť rozmiestniť svoje vojenské sily a základne. To už Rusom nebude prekážať? Dohoda sa bude rodiť veľmi ťažko.

V prepočte na počet obyvateľov je Slovensko na špičke aj v pomoci utečencom. Ako dlho však ešte dokážeme vytrvať? Už z biblických príbehov vidíme, ako sa radostné

Aliancia začala rázne konať. Skôr sa obávam náhodnej vojny, ktorá môže vzniknúť z nejakého incidentu. Ľudia vidia len to, čo sa deje na Ukrajine, pnutie však nastáva po celom svete. Ruské strategické sily, či už je to letectvo, námorníctvo alebo ponorkové loďstvo, fungujú prakticky po celej zemi. Prebiehajú námorné cvičenia v Barentsovom mori, Stredozemné more je preplnené vojenskými systémami. Kdekoľvek môže vzniknúť incident, ktorý vyvolá dominový efekt a vyústi do otvoreného konfliktu. Na druhej strane ešte od dôb studenej vojny existuje

zvítazí aj na strane ruskej administratívy, ktorá si uvedomuje, že keby vstúpila do vojny s NATO, tak ju prehrá. Či už by to bola vojna konvenčná alebo jadrová, pri ktorej by došlo k zničeniu 80 % civilizácie, ak nie celej. V minulosti boli aj iné krízy, ktoré sme dokázali ustáť. Verím, že aj teraz to tak bude.

Niektorí tvrdia, že by Ukrajina mala prenechať Rusku časť svojho územia, aby si Putin mohol zachovať svoju tvár (ak teda ešte nejakú má). Je ukrajinské velenie naklonené tejto možnosti – vzdať sa

„hosana“ v priebehu chvíle zmení na volanie: „ukrižuj ho“.

Už po vypuknutí utečeneckej vlny som prízvukoval, že naša pomoc blížnemu musí byť dlhodobá a treba ju rozložiť v čase. Každé súžitie prináša nielen pozitíva, ale aj problémy. V každom národe sa nájdu dobrí aj zlí ľudia, vďační aj nevďační, štedrí aj lakomí. Ukrajinský národ nie je výnimka. Pred vojnou utekajú chudobní aj bohatí. To, že má niekto lepšie auto ako ja, ešte neznamená, že si nezaslúži pomoc. Možno mu zbombardovali dom a nemá sa kam vrátiť.

Čo z toho vyplýva pre ozbrojené zložky a sily našej krajiny?

Nech je nám to, čo sa deje na Ukrajine, na výstrahu. Aj keď sme členskou krajinou NATO

a máme lepšiu pozíciu ako Ukrajina, musíme sa vedieť postarať o vlastnú bezpečnosť. Nikto iný to za nás nespraví. Šíria sa názory, že nám armádu netreba, aj tak by nič v prípade napadnutia nedokázala. Z hľadiska vedenia obrany má Slovensko úžasnú pozíciu, už naša geografia je prirodzená pevnosť. Armáda má zastaranú výzbroj, ktorú však efektívne používajú na bojisku aj Rusi. Modernizácia je nevyhnutná. Armádu netreba podceňovať, práve naopak. Je jedinou zárukou našej bezpečnosti a štátnosti.

A na záver, má kresťan právo postaviť sa zlu so zbraňou v ruke, alebo by mu mal fatalisticky nastaviť druhé líce?

Aj Biblia hovorí, že máme bojovať proti zlu a diabluvi – bez ohľadu na to, či sme

kresťania alebo sa považujeme za ateistov. Ak uznávame základné hodnoty kresťanskej alebo občianskej morálky, je našou povinnosťou chrániť slobodu a naše rodiny, zabrániť tomu, aby niekto ubližoval našim deťom. Nestačí o tom rozprávať, treba pre to niečo spraviť. V poslednej dobe sme už spravili viacero chýb. Zoberme si kresťanskú komunitu jezítov, ktorá prežila v moslimskom svete takmer dvetisíc rokov. V 21. storočí sme dopustili, aby ju zlikvidoval Islamský štát. Kde je naša zodpovednosť za kresťanov na Blízkom východe? Šíriť lásku len dobrým slovom nie je vždy možné. Ak to bude nevyhnutné, nemám problém brániť svoju vlasť – v mene dobra, pokoja a mieru. Každá vojna so sebou prináša obrovskú mieru násilia, preto treba spraviť všetko pre to, aby sme jej predišli. ■ *Ev. východ, -8 7/22*

CHCEME TU BYŤ PRE INÝCH A VYTRVAŤ

Na pôde Európskeho parlamentu v Bruseli vystúpil 12. júla s prejavom **PETER MIHOČ, biskup Východného dištriktu**, ako zástupca Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku, ktorá je aktívnym členom Konferencie európskych cirkví. Europoslancov informoval o pomoci, ktorú členské cirkvi poskytli a poskytujú ukrajinským utečencom.

Už v prvých dňoch ruskej invázie na Ukrajinu prekročili hranice tisíce ukrajinských utečencov, najmä matky s malými deťmi a starí ľudia. Chladné februárové a marcové mrazivé počasie, dlhé hodiny život ohrozujúceho cestovania po Ukrajine a čakania na hraničnom prechode, život človeka zbalený v kufri, strach o blízkych, bolesť, neistota, sklamanie, aj utrpenie boli skutočnosťami, ktoré sa pretavili do vyznania: „Videli sme peklo. Boli sme v pekle. Prichádzame z pekla.“ Ako cirkev, krajina, či spoločnosť sme na túto situáciu neboli pripravení, no zároveň sme nemohli zostať ľahostajní. Prvé týždne vojnového konfliktu odhalili nielen krutosť vojny, ale ukázali aj obrovskú silu dobra, schopnosti postaviť sa zlu aktívnou formou pomoci. Otvorené srdcia ľudí, ochota nezištne pomáhať, prijímať neznámych, prispieť finančne alebo dobrovoľnícky, organizovať rôzne formy pomoci na lokálnej úrovni – to všetko zdôvodnilo pravé hodnoty ľudskosti. Agresia Ruska zdôvodnená tým, že Ukrajina nemá právo na vlastnú existenciu, bola odsúdená ako nekresťanský postoj k ľudskému životu a ľudskej existencii. Do humanitárnej pomoci sa zapojilo nespočetné množstvo otvorených a empatických sŕdc slovenského národa. Zlo nás spojilo v zápase o dobro, slobodu, pokoj a mier. Zlo nás aj na maličkom Slovensku spojilo do spoločnej humanitárnej pomoci ukrajinskému ľudu. Jednotlivé cirkvi stáli v prvej línii nezištnej pomoci... V uplynulých mesiacoch poskytli prenocovanie niekoľkým desiatkam tisícok ľudí na osobu a noc. Dlhodobu sme ubytovali osoby, ktoré sa nemajú kam vrátiť, nakoľko ich domovy boli zničené. Aktívne im poskytujeme ubytovanie a stravu zdarma, zabezpečujeme sociálnu aj zdravotnú starostlivosť a snažíme sa im vytvoriť hodnotné životné zázemie. Taktiež zabezpečujeme humanitárnu pomoc priamo do postihnutých miest na Ukrajine v podobe dodávok zdravotného materiálu, potravín, hygienických potrieb, stanov, diek. Aktívne vyhľadávame dôveryhodných partnerov na ukrajinskej strane a spolupracujeme s orgánmi štátnej správy a neziskovým sektorom v Slovenskej republike, aby sme dokázali pokryť humanitárne potreby Ukrajincov. Nevieme, ako dlho táto situácia potrvá, preto si uvedomujeme, že v súčasnosti je najcennejšou

hodnotou vytrvalosť. Aj v našej spoločnosti prebieha hybridná vojna rôznych interpretácií a postojov k vojne na Ukrajine. Dnes je našou úlohou pomenovať problém vojny nie z pohľadu geopolitiky, ale z pohľadu ľudskosti. Je vzácné, ako sa Európa dokázala zjednotiť v pomenovaní a odsúdení zla. Ako biskupi sme vydali pastiersky list, ktorým sme jasne odsúdili inváziu na Ukrajinu, pomenovali jej dôsledky ako ovocie zla a smrti. Zároveň sme ľudí vyzvali, aby neprehľbovali ani nenávisť voči ruskému národu ako celku, ale modlili sa za odpustenie, zmierenie a ukončenie tejto vojny. V apríli sa Zbor biskupov stretol s ukrajinským evanjelickým biskupom Pavlom Schvartzom, aby sme hľadali spôsoby pomoci Ukrajine. Keď sme sa ho pýtali, čo vníma ako najväčší problém, odpovedal len dvomi slovami: duchovný problém je zmierenie a odpustenie, materiálna humanitárna pomoc. Dnes nás na Slovensku spája spoločná služba utečencom. Zabezpečovanie ubytovania a stravy sa deje s pomocou celocirkevnej finančnej zbierky, ale aj mnohých zahraničných partnerských organizácií. Úzko spolupracujeme so Svetovým luteránskym zväzom, s nemeckou Diakonie für Katastrophen, Evanjelickou diakoniou a nemeckými partnerskými cirkvami, a taktiež s ELCA – partnerskou cirkvou v USA. Momentálne máme v cirkvi niekoľko tisíc utečencov na dlhodobý pobyt. Veľkou výzvou je udržať pre nich duchovnú a materiálnu pomoc. Situácia na Ukrajine je nečakaná a hrozná. Snažíme sa ju prekonať a slúžiť v mene lásky. Otvorenosť a blízkosť, empatia a praktická pomoc sa v posledných mesiacoch odhalili ako vzácne hodnoty v slovenských rodinách bez ohľadu na náboženskú či spoločenskú príslušnosť. Stali sa podanou dlaňou pomoci na ceste úteku pred dôsledkami krutosti a krviprelievania na Ukrajine. Svoj vstup chcem ukončiť slovami nemeckého teológa Dietricha Bonhoeffera, ktorého nacisti popravili krátko pred skončením 2. svetovej vojny: „Cirkev je cirkvou len vtedy, ak je tu pre druhých.“ Ako zástupca Konferencie európskych cirkví vás chcem ubezpečiť, že ako cirkvi tu chceme byť pre iných, dnes zvlášť pre ľudí z Ukrajiny. Veríme, že aj s vašou aktívnou podporou. ■

Evanjelický východ, 7-8/22

SLOVO ZHORA

JÚLIUS STUPKA, BJB Vavrišovo

Zhora sme dostali slovo života, ono udržuje, riadi zveľaďuje život. Nerobia tak naše slová, do ktorých sa vkradla zloba a nevraživosť. *...jazyk, nepokojné zlo, plné smrtiaceho jedu, nikto z ľudí ho nevládze skrotiť., ním dobrorečíme Pánu a Otcu, ním preklíname ľudí, stvorených na podobu Božiu; z týchže úst vychádza dobrorečenie a preklínanie. Bratia moji, to nemá tak byť (Jak 3, 8 – 10).*

Overujme si nastavenie našich úst. Pravda zhora nie je nám darovaná len k poznaniu, (aby sme napr. príležitostne vyhrali biblický kvíz). Pravdu dostávame z milosti, aby obnovovala náš život, formovala a ozdravovala našu myseľ. Nezamlčme si, žijeme v pandémie, neďaleko zúri vojna, naše okolie je rozhádané a nespokojné. Ak mocní strácajú moc, ich jazyk je preplnený jedom. Médiá nás majú verne informovať, často sa v konfliktných a sťažených okolnostiach života rozkolíšu, stráca sa objektivita.

Prečo by sme v podobných okolnostiach mali prehliadať slovo zhora? Vyzleč nenávisťné reči, obleč dobrotivosť. *Nijaké mrzké slovo nech vám nevychádza z úst, ale len dobré, aby budovalo... Každá rozhorčenosť a vášnivosť, hnev a krik, i rúhanie so všetkou zlosťou, nech sú vám daleké... ale buďte vspolok dobrotiví, milosrdní, odpúšťajúci si, ako aj Boh odpustil vám v Kristu (Ef 4, 29, 31 – 32).*

Slovo zhora nečítajme ako rozkaz, nie je príkazom, ale milostivou ponukou. Ponuku nedokážeme prijať a spracovať, ak nevzdáme svoju hrdosť. Hádam denne vysielame modlitbu: „odpusť nám, ako my odpúšťame svojim vinníkom“, no prepadáme na svojej hrdosti. Nezažijeme odpustenie, neobnovilo sa v Božej vôli naše srdce. Ústa by chceli dobrorečiť, ale nejde to, ak „srdce klope po starom“.

Pri mojom životnom jubileu ma oslovila rodina z Ružomberka známym žalmom: *Dobrorečiť budem Hospodinu v každom čase, nech je chvála o Ňom, neprestajne v mojich ústach. Nech sa mi chváli duša Hospodinom, nech čujú pokorní a zaradujú sa!* Vzdajme hrdosť a obnovujme život milosťou odpustenia, „zmení sa tep srdca“, začnú sa plniť Božie zaslúbenia, ozdravíme život v rodinách, zboroch. Dokonca aj prostredie, v ktorom sa pohybujeme, vycíti a určite sa osvieži darom nášho dobrorečenia. ■

Letné táboryyyy!!!

Po dvoch rokoch viac či menej komplikovanej situácie sa toto leto opäť mohli rozbehnúť rôzne druhy zborových, medzi zborových či dokonca celoslovenských táborov. Vďaka Bohu! Ako veľmi nám chýbali všetky tieto stretnutia, prespávačky, opekačky, nočné hry a hlavne spoločné vyučovanie o Pánu Bohu.

Najradšej by som obišla všetky tábory, ktoré sa cez prázdniny uskutočnili po celom Slovensku. Pozrela si to spektrum kreativity, hier a aktivít, ktoré pripravujete obetavo pre naše deti a mladých. Keďže to nebolo v mojej moci a silách a žiaľ nemám ani „kúzelné kukátko“, kde by som to všetko mohla vidieť, skúsila som napísať a pozbierať aspoň informácie o troch táboroch, ktorých sa zúčastnili či už vedúci či deti z nášho zboru CB1 v Žiline.

Jednak o celoslovenskom dorastovom tábore na Drábsku, o detskom dennom tábore zboru Za kostolom v Žiline a o mládežníckom Edge kempe organizovanom v Detvianskej Hute naším zborom CB1. Niečo som zachytila sama, na niečo som si obstarala pomocníkov.

Pripravila: **EVA BECHNÁ** v spolupráci so **SLAVOMÍROM KRÚPOM**, **TOMÁŠOM VEČERÍKOM** a **MICHALOM ŠUBERTOM**

Foto: **ANNA BECHNÁ** (Detský tábor Za kostolom), **SAMUEL HASZICS** (Dorastenecký tábor Drábsko), **ANDREA MYJAVCOVÁ** (Edge camp),

CELOSLOVENSKÝ DORASTENECKÝ TÁBOR DRÁBSKO

Ak mám povedať niečo o celoslovenskom tábore dorastu, začal by som tým, čo je pre mňa srdcovou záležitosťou. Áno, je to čas komunikácie s vedúcimi dorastov, spoznávanie nových ľudí, snívanie, ako tábor bude vyzeráť, hľadanie vhodného miesta, spoločné modlitby, komunikácia s rodičmi... Od posledného tábora dorastu ubehli už štyri roky a za ten čas sa toho veľa zmenilo. Do tímov dorastu prišli noví vedúci, aj nová generácia dorastencov poznačená online životom. Oslovili sme vedúcich dorastu s myšlienkou spoločne pripraviť tábor. Zareagovalo sedem zborov a pustili sme sa do prípravy. Od novembra 2021 sme začali zoom stretnutia, na ktorých sme sa viac spoznávali a pripravovali letný dorastenecký tábor.

Vojna na Ukrajine nám zmenila rezervované miesto tábora, lebo v zariadení majú aj dnes ubytovaných priateľov z Ukrajiny. Už sme nenašli iné vhodné miesto, a tak sme sa rozhodli zrealizovať tábor na Drábsku.

Nakoniec nás bolo sedemnást vedúcich, zo zborov Levice, Žilina CB1, Žilina Za kostolom, Prešov, Hermanovce nad Topľou, Košice, Bardejov a tridsať dorastencov.

Hlavná myšlienka, o ktorej sme chceli rozmýšľať bola IDENTITA. Kto sme? Každý deň sme sa venovali jednej časti:

Človek stvorený na Boží obraz.

Človek vzbúrený voči Bohu.

Človek žijúci v pokrivenom svete.

Človek zachránený Kristom.

Človek adoptovaný do Božej rodiny.

Detektívna akadémia

Táborovú tému sme zasadili do príbehu Detektívnej akadémie. Dorastenci sa stali kadetmi, ktorí absolvovali výcvik akadémie pod vedením rektora, senátu a lektorov. Hoci bol tábor, čo sa týka počtu účastníkov menší, prežili sme vzájomnú blízkosť a jednotu. Vznikli nové priateľstvá a plány, ako ich ďalej udržiavať. Ale rád by som zhrnul základné myšlienky, ktoré som objavil, lebo sa potvrdilo, že takýto tábor má zmysel znova zorganizovať.

- Spolupráca vedúcich z viacerých zborov je obohatujúca a prináša nové formy práce.
- Otvára sa príležitosť na ďalšiu spoluprácu, vytvorili sa nové vzťahy, ktoré môžeme rozvíjať aj počas roka (návštevy, konferencie).
- Takáto forma nás učí nebyť uzatvorení, ale slúžiť si navzájom, nebáť sa zapojiť aj mladších - budúcich vedúcich.
- Povzbudilo nás to, aby sme využili každú príležitosť na zvestovanie evanjelia.
- Dorastenci mali znova príležitosť stretnúť sa a spoznať nových priateľov.

Aj na tomto mieste sa chcem poďakovať znova všetkým vedúcim dorasteneckého tábora. Bolo mi ra-

dostou byť súčasťou takého skvelého tímu. Bol to požehnaný čas na krásnom mieste v prítomnosti Veľkého Boha. Ďakujem za vašu námahu a energiu, ktorou slúžite mladej generácii. Ďakujem aj rodičom dorastencov za modlitby.

Slavomír Krupa, tajomník pre mládež, Hermanovce nad Topľou

Iný pohľad na dorastenecký tábor na Drábsku

Tu vlastní chatu bardejovský zbor. Hlavným vedúcim bol Slavo Krupa z Hermanoviec, ktorý tam bol s celou rodinou. Jeho synovia boli účastníkmi a manželka viedla kuchyňu. Sama varila pre celý tábor. Vedúcim zodpovedným za aktivity (výcvik kadetov akadémie) bol Samo Haszics z Levíc, ktorý tam vedie mladší dorast. Za dielne boli zodpovední vedúci z Prešova a za chvály Perla Hrabovská a Timo Máhrík od nás zo Žiliny

Niektorí z vedúcich mali funkciu senátorov (odborníci v nejakej oblasti). Každý večer mal niekto z nich príhovor. Boli medzi nimi Michal Greksa z Levíc (astrofyzik), Samuel Haszics z Levíc (psychológ), Noemi Sasaiová z Levíc (ekologička), Tomáš Večerík, teda ja, zo Žiliny (historik), Perla Hrabovská zo Žiliny (sudca), Katka Števková z Levíc (sociologička), Amy Tomašovská z Levíc (zdravotníčka) a Timo Máhrík zo Žiliny (politológ).

Hlavnou témou tábora bolo hľadanie identity človeka: Kto sme v Božom stvorení. Duchovný koncept pre večerné témy, ale aj ranné skupinky tvoril Filip Pangráč z Bardejova, ktorý bol aj rečníkom na večernom programe, teda okrem dvoch večerov, kedy som bol rečníkom ja a hovoril som na témy Človek vzbúrený proti Bohu a Človek, ktorý potrebuje zmierenie s Bohom.

Čo sa týka programu – každý deň ráno boli skupinky, kde sme sa rozprávali. Potom bol výcvik

kadetov. Tam sa dorastenci učili napr. orientáciu v teréne, prežitie, zdravotnícky výcvik. Poobede boli súťaže, kde si získané znalosti a schopnosti overili v praxi. Na konci tábora boli skúšky, kde museli kadeti ukázať, že všetko ovládajú, aby mohli byť menovaní za detektívov Cirkvi bratskej.

Tomáš Večerík, vedúci dorastu Žilina

A ešte dve reakcie rodičov dorastencov k táboru

Pozdrav z Levíc

Chcem sa poďakovať celému tímu za prípravu, čas, silu, trpezlivosť, múdrosť,... počas celého pobytu. Viem, že práca s takýmito pubertákmi nie je jednoduchá, o to viac si vážime váš záujem o nich, vaše nápady, vaše rozhovory s nimi a hlavne spoločné študovanie a zamýšľanie sa nad Božím slovom.

Môj syn sa mal na výlete skvele. Opisuje to veľmi pozitívne. Je vďačný za nové vzťahy, ktoré tam nadobudol a prehĺbil, za všetky aktivity a stíšenia.

Ešte raz veľká vďaka, že robíte takú zmysluplnú a úžasnú prácu aj s takouto vekovou skupinou.

Nech Vás Pán Boh požehnáva a vedie aj v tieto prázdninové dni.

Pozdrav z Prešova

Veľmi ďakujeme za vašu službu, naše deti prišli nadšené a spokojné. Vďaka Bohu za všetko, čo mohli prijať, určite ich to viac zocelilo, posmelilo.

Verím, že Pán Boh požehná tomu, čo bolo v Jeho mene zasiate. Už teraz sa na to teším.

Isto ste mali i náročné situácie. Nech aj toto Pán Boh prikryje a uzdraví i použije na dobré.

Ďakujem za milosť, že deti mohli byť v bezpečnom prostredí, aj keď isto vymýšľali hlúposti. Ďakujem tiež za to, že ešte stále môže znieť Slovo Pravdy. Ďakujem za všetko a teším sa na skoré videnie. ■

DETSKÝ DENNÝ TÁBOR ZBORU ZA KOSTOLOM

Keďže máme v CB 1 posledné roky málo besiedkových detí, prijali sme s radosťou pozvanie zboru Za kostolom zúčastniť sa na ich dennom tábore. Konal sa 11. – 15. 7. v priestoroch Escape klubu. Detí bolo osemnásť, stálych vedúcich bolo päť, ale každý deň chodili podľa možnosti pomáhať aj ďalší dospelí.

Hlavnou témou bola Kázeň na vrchu a podľa toho sa tábor volal:

Dobrodružstvo na skale

Každý deň sa deti učili niektorý z Ježišových príbehov. Po obede mali možnosť ich spracovať vo výtvarných dielňach. Vyrábali domy na skale, pokladnicu na skutočné poklady či svietnik na svetlo, ktorým budú svietiť svojmu okoliu. Posledný deň ukončil kazateľ Janko Máhrík dobrou správou o záchrane Pána Ježiša, takže si zo slaného cesta vyrobili kľúčenkú v tvare kríža.

Okrem toho mali každý deň množstvo športových aktivít a hier, aby sa poriadne vybehali a vybláznili. Dokonca si vyskúšali naozajstnú lezeckú stenu. Posledný deň hľadali poklad a našli krásnu obrovskú drevenú truhlicu uprostred lesa. Mohli ju otvoriť iba všetky štyri tímy detí naraz, inak by sa k pokladu nedostali.

Uprostred týždňa zobrali vedúci deti vlakom do Trenčína. Prešli si hrad, opiekli si špekáčiky v miestnom lesoparku a prenocovali v modlitebni ASD. To bolo zážitkov, keď sa vrátili domov! Lebo bez poriadnej prespávačky by sa tábor ani nerátal. Každý deň natáčali vedúci videá o všetkom, čo deti prežili a posielali ich rodičom. Na koniec tábora, keď si rodičia prišli pre deti, pripravili sme pre nich afterparty. Deti im ukázali všetky výrobky, predviedli v scénke, čo počas týždňa prežili, zaspievali a zatancovali táborový tanec. Vedúci udelili deťom pochvaly a odmenili ich usilovnosť počas hier. A potom sa všetci ešte mohli rozprávať, hrať sa, osviežiť sa občerstvením. Vedúci tak mali príležitosť prihovoriť sa aj rodičom, ktorí nechodia pravidelne do zboru a pozvať ich na ďalšie prípadné stretnutia.

Hoci som bola iba pomocná vedúca a chodím na podobné tábory už roky, ešte stále ma deti fascinujú. Ich nápady, bezprostrednosť, úprimnosť, radosť zo života. Rada pozorujem, ako rastú, učia sa, ako zvládajú prekážky. Som vďačná za to, že sa v našom zbore ako aj Za kostolom nová generácia detských pracovníkov odhodlala na túto prácu a robia ju s láskou. ■

EDGE CAMP

Náš zbor CB1 Žilina organizuje tento tábor v spolupráci s TC Kompas už celé roky. V jeho prípravnom tíme sa vymenilo viac generácií. Je skvelé vidieť, ako ľudia rastú a z bežných účastníkov či pomocných vedúcich sa postupne stávajú skvelí organizátori. Cez tieto tábory prišli za roky do zboru desiatky mladých ľudí. Kedysi sa tábor volal KECY a vyučovala sa na ňom iba angličtina. Pred časom sa zmenil na Edge a ponuka sa rozšírila o športové aktivity. Každý účastník si môže vybrať, čomu sa chce venovať ako hlavnému. Posledné asi tri roky úzko spolupracujeme s americkým zborom v Mor-tone pri Chicagu. Ľudia z tohto zboru prichádzajú pravidelne pomáhať na tábor ako lektori.

Jedným zo skvelých vedúcich, ktorý sa počas kempov vypracoval je **Michal Šubert**. O tábore mi napísal toto:

„Ako každý rok, tak aj tento sme mali možnosť zažiť EDGE Camp, náš skvelý mládežnícky tábor plný športov, angličtiny, Američanov a skvelých zážitkov. Tentoraz sa udial 17. až 23. júla v Škole v prírode v Detvianskej Hute. V porovnaní s minulým rokom sme mali všetci možnosť zažiť opäť niečo iné. Príval nových tvárí, ktoré sa o nás dozvedeli cez pozvanie od kamarátov z tábora alebo počas promovania na školách, ma veľmi potešil. Stačilo len pár dní a už sme sa všetci spriatelili. Kemp sa celý čas niesol skvelou atmosférou. Doobeda sa športovalo a učila sa angličtina, poobede sme sa všetci stretli na poobedňajšej aktivite, ktorá bola raz aktívnejšia inokedy oddychovejšia. Na čo určite nesmiem zabudnúť, sú skvelé večerné programy, kde sme sa mohli spoločne zabaviť pri táborovom spravodajstve EDGY News, zaspievať si s kempovou kapelou, a potom aj

počúvať rôzne svedectvá zo životov vedúcich. Všetky tieto príbehy sa pohybovali okolo hlavnej témy tábora All Good – dobrej správy, pre rôzne skupiny ľudí. Práve príbehy nám neskôr vytvorili skvelú pôdu na hlbšie konverzácie a možnosť budovať spolu pevnejšie vzťahy. Lebo predsa len, aj keď je už po tábore, priateľstvá sú tie, čo zotrvávajú.“

Sme veľmi radi, že sme mohli v tomto roku pozvať na kemp aj viacero dievčat z Ukrajiny, ktoré so svojimi rodinami žijú v našom zbore alebo majú so zborom priateľské väzby. Ich prítomnosť bola veľkým obohatením a požehnaním.

Veľmi oceňujem s akou dôslednosťou a nasadením pripravujú naši mladí každý rok tento tábor. Výzdoba a jednotlivé aktivity sú vycibrené do posledného detailu. Radi sa pohrajú s tematickými večernými programami. Toho roku to bola napr. oscarová noc s červeným kobercom a defilé hollywoodskych hviezd. Niektorí mládežníci nelenili a zobrali si na tábor večernú róbu či motýlika, aby

bolo všetko ako naozaj. Jeden večer prezentovali slovenskú kultúru a dievčatá si obliekli vyšívané blúzky a učili prítomných tancovať polku. Podávala sa Kofola a Horalky, aby sa Američania zoznámili s našimi lahôdkami. Ďalší večer sa zasa niesol v duchu exotiky.

Po návrate z tábora sa tiež tradične konala afterparty. Nechceme, aby táborom všetko skončilo a radi by sme si vytvorené vzťahy udržali. Necháme sa prekvapiť, aký plán má Pán Boh s tohoročnými účastníkmi a ich životom.

Ako vidíte každý tábor je trochu iný, jedinečný, ale všetky sú radostnou oslavou Božej prítomnosti. Aj keď je to niekedy náročné, služba Bohu v tejto podobe nám prináša požehnanie. Vzhľadom na mnohé nepriaznivé udalosti v posledných rokoch a mesiacoch sme o to viac vďační, že to opäť môžeme zažívať. Nech Pán Boh bohato požehná celé toto úsilie a nech cez túto službu môžu ďalší ľudia pre Neho otvárať srdce. ■

FAKTOR D

EMIL KOMÁRIK

Boh učinil dve veľké svetlá, väčšie svetlo, aby panovalo nado dňom, a menšie svetlo, aby panovalo nad nocou, a tiež i hviezdy. A Boh ich dal na nebeskú oblohu, aby svietili na zem a aby panovali nado dňom i nad nocou a aby delili svetlo od tmy. A Boh videl, že je to dobré. A bol večer, a bolo ráno, štvrtý deň. Otázka. Dni sa určujú podľa obehu Slnka, ak slnko bolo stvorené až na štvrtý deň, ako vieme, že boli nejaké tri dni pred tým. To je otázka, ktorá patrí do sféry fyziky.

Ale existuje podobná otázka, ktorá spadá do oblasti psychológie. Adam bol po stvorení umiestnený v záhrade Eden a až v súvislosti s hľadaním partnerky vymyslel jazyk. *A Adam, človek, dal všetkým mená, každému hovädu a nebeskému vtákovi a každému zvieraťu poľnému.* Aby sme si rozumeli. Každý živý tvor asi vie dať svojmu okoliu najavo svoj citový stav. Je to istý spôsob komunikácie, ale nie je to jazyk. Ten začína až vtedy, keď dokážeme dať veciam meno. Váš Dunčo môže prejaviť svoj hnev i svoju lásku k vám, ale jazyk by vedel použiť, len keby dokázal povedať, že jeho otec bol chudobný ale počestný pes. A tá otázka? Ako sa Boh dorozumieval s Adamom predtým, ako Adam vymyslel reč a ľudský jazyk?

Ja viem, takýto problém môže mať iba človek, ktorý číta Bibliu a má nejaké prírodovedné vzdelanie. Ten kto berie vážne iba Bibliu a ten, kto berie vážne iba vedu, si takéto otázky ani nemôže položiť. Pre nich je toto zakázané územie neskrývajúce žiadny problém.

Možno na takto položené otázky existuje odpoveď. Ale je ľuďom neprístupná. Nevieme a nebudeme vedieť. Ak však pripustíme, že takéto otázky majú opodstatnenie, môžeme na biblickú správu aplikovať vedeckú metódu analýzy údajov a pomocou tvorivej imaginácie vytvárať hypotézy a predpoklady, ako by to mohlo byť.

Veď aj v nebi sa musia rozprávať. Boh ako trojica osôb sám v sebe, nebeské bytosti, anjeli aj diabli sa musia navzájom nejakým dohovárať. A napokon aj človek, ktorý bol pôvodne účastníkom tohto nebeského spoločenstva, musel vládnuť týmto dorozumievacím kódom

V nebeskom svete, kde nevládne čas, nebeský jazyk nemôže mať podobu postupnosti znakov ako ľudská reč. Musí byť odovzdávaný a prijímaný naraz a celý v jednom okamihu. A je tiež zrejme, že jeho obsah nie sú informácie, ktoré vyžadujú duševnú námahu prijímateľa na to, aby si obsah vyložil a porozumel mu. Z toho čo sme mohli v biblickom texte nájsť, je najpravdepodobnejšie, že obsahom nebeského rozhovoru je komunikácia moci. V Lk 8, 46 Ježiš povedal: *Dotknul sa ma niekto, lebo ja som poznal, že vyšla odo mňa moc.* Mnohokrát

nájdem výraz *Stalo sa slovo Hospodinovo.* V Ján 1, 14 nájdeme zreteľný prejav tejto moci: *A on, to Slovo sa stalo telom,* alebo že sa Slovo zjavilo, ako napr. v 1 Sam 3, 1: *Slovo Hospodinovo bolo vzácne v tých dňoch, a len málokde mal niekto prorocké videnie.* Osobitným prejavom Božej komunikácie s ľudom Izraela bývala v dobách Starého zákona *sláva Hospodinova*, hromadný prejav Božej prítomnosti v zhromaždení.

Viac menej zamlčaná je skutočnosť, že vyhnaním z Raja bol odpojený človek od reči Spoločenstva anjelov. Ale tento zákaz sa nedotkol reči Spoločenstva Satanovho. Tým, že sme odmietli podriaďiť sa moci hlasu Božieho, otvorili sme cestu moci Otca ľži a on nám vládne a nepýta sa, či sa nám to páči alebo nie.

Nebeskému jazyku nerozumieme. Ale rozumieme, že príroda je podriadená moci, ktorú nazývame Zákon, a odchýlkam od zákona, ktoré nazývame zázrak. Boh sa musí dohovárať s celým svojím stvorenstvom. *Hlas Hospodinov nad vodami. Silný Boh slávy hrmí, Hospodin nad mnohými vodami. Hlas Hospodinov je mocný, hlas Hospodinov je velebný. Hlas Hospodinov láme cedry; Hospodin poláme cedry Libanona. Pôsobí to, aby skákali, Libanon ako teľa a Sirion ako mladý jednorozec. Hlas Hospodinov kreše plamene ohňa. Hlas Hospodinov pôsobí, aby sa triasla púšť. Hospodin pôsobí, aby sa triasla púšť Kádeš. Hlas Hospodinov to činí, aby v bolestiach sa zviňajúc rodili jeleňe, a obnažuje lesy (Ž 22, 3 – 9).*

Napriek tragédii ľudského pádu, jazyk nebies sa občas prelmuje do ľudského sveta. Niekedy jednoducho zažívame a prijímame niečo, čo si uvedomujeme, že to neprichádza z našej mysle, ale akoby zvonku. Ale celkom tomu neveríme a pripisujeme to svojim skrytým vlohám.

Novozákonnej skúsenosti, ktorú autori evanjelií nazvali Svätým Duchom, najjednoduchšie porozumieme ak si ju predstavíme ako odomknutie komunikačného kanála s nebeským svetom, pre tých, ktorí sa stali občanmi nebeského spoločenstva. Toto odomknutie je prísne individuálne. Novozákonní autori Svätým Duchom naozaj zväčša rozumejú práve toto nadviazanie spojenia, ktoré je

výsadou a poznávacím znakom Kristových nasledovníkov.

Našiel som tri cesty, ako sa slovo Božej moci stáva obsahom nášho vedomia. Prvá je priame zjavenie. *A Duch povedal Filipovi: Pristúp a pripoj sa k tomu vozu.* (Sk. 8, 29). *A zrazu boli všetci naplnení Svätým Duchom a začali hovoriť inými jazyky, tak ako im dával Duch vysloviť sa* (Sk 2, 41). Druhá je je sprostredkovaná svedectvom. *A keď potom vložil na nich Pavel ruky, prišiel na nich Svätý Duch a hovorili jazykmi a prorokovali* (Sk 19,6).

A tretia je cestou objavenia Ducha v litere Písma svätého. *Veď je zjavné, že ste Kristov list, ktorý sme my vyhotovili, napísaný nie atramentom, ale Duchom živého Boha, nie na kamenných tabuliach, ale na živých tabuliach srdca. Takto dôverujeme Bohu skrze Krista. Nie že by sme boli schopní vymyslieť niečo sami od seba, akoby to bolo z nás, ale naša schopnosť je z Boha. On nás urobil súcich za služobníkov Novej zmluvy, a nie litery, ale Ducha; lebo litera zabíja, kým Duch oživuje. Až do dnešného dňa ostáva pri čítaní Starej zmluvy ten istý závoj neodhalený, lebo ho Kristus odstraňuje. A tak až do dnešného dňa leží na ich srdci závoj, keď čítajú Mojžiša. Keď sa však obráti k Pánovi, závoj spadne. Pán je Duch; a kde je Pánov Duch, tam je sloboda.* (2Kor 3, 6 – 17)

Úvaha ktorej záverom je, že Duch Svätý, ako ho chápu pisatelia textov Nového zákona, je vlastne otvorením cesty k vnímaniu reči nebies, je pochopteľne heterodoxnou až heretickou, kacírskou úvahou, lebo tí istí autori rátajú s tým, že Duch svätý nie je len prenášač Božej moci ale, že je to aj zdroj tejto moci. *Duch Boží oživujúci vznášajúci sa nad vodami* z Gen 1, 1 určite nie je to isté ako *Duch Svätý, ktorého ešte nebolo, pretože Ježiš ešte nebol oslávený* (Ján 7, 39). Vynára sa pritom nebezpečenstvo mnohých nedorozumení. Problém je, že novozákonní autori používajú na tieto dve skutočnosti to isté meno, a keď máme jedno meno pre dve skutočnosti, je ťažko sa dohodnúť, o čom je reč..

V texte veľkého poverenia v Mt 28, 19 čítame: *A tak idte, čiňte učeníkmi všetky národy krstiac ich vo meno Otca i Syna i Svätého Ducha.* Ťažko predpokladať, že v tomto texte sa Duchom rozumie niečo iné ako bytie rovnocenné Bohu Otcovi a Bohu Synovi. Cirkvi trvalo niekoľko storočí, kým sa v r. 381 zhodla a prijala ako článok viery, text: *Verím v Ducha Svätého, Pána a Oživovateľa, ktorý vychádza z Otca i Syna. Jemu sa zároveň vzdáva tá istá poklona a sláva ako Otcovi a Synovi. On hovoril skrze prorokov.* Mäkké „i“ v slovenskom preklade a „que“ po latinsky potom ostalo ako trň v päte, až kým v jedenástom storočí definitívne nerozdelilo cirkev východu, ktorá čítala „z Otca cez Syna“ a cirkev západu, ktorá rozumela „z Otca aj Syna“. Problém dvoch realít s jedným menom

však ostal nevyriešený. Dodnes máme kresťanov, ktorý veria v realitu Ducha ako procesu, ale neveria v realitu Ducha ako Božej osoby. Ale aj takých, ktorí vyznávajú trojičné učenie, ale neveria v reálne pôsobenie Ducha Svätého ako Božieho hlasu. No a napokon i takých, ktorí veria, že Duch Svätý ich robí priamo súčasťou Božstva a dáva im výsady bezhriechnosti, neomylnosti a autority.

Nemám týmto príspevkom úmysel siahať do kompetencie teológov a učiteľov cirkvi. Napísal som to ako bežný veriaci človek, ktorý sa snaží pochopiť a vyjadriť svoje chápanie toho, ako realitu Svätého Ducha prežíva vo vlastnom živote. Lebo som zažil jeho moc v podobe zázraku, ktorý sa dotkol môjho tela, mojej rodiny, mojej práce, zažil som ako mi Duch otváral Písmo a učil ma nachádzať cestu v bludisku životných trablí. Ale aj som mnoho prijal z múdrosti Božích mužov, cez ich literárnu tvorbu a osobné svedectvo. Možno sa nájde aspoň jeden človek, ktorému to pomôže zorientovať sa, aj keď sa obávam, že zase niekoho uvedie do zmätku. Ale to už je osud napísaného. ■

Slniečniky a oblaky. Podobnosť čisto náhodná. Ale pri pohľade na tie mraky na východnej oblohe ma zmrazilo.
– Podobnosť čisto náhodná...modlím sa, aby to tak zostalo. (B. Piatko)

O PSÍKOCH alebo o tom, ako vyzerá vernoscť v praxi

Rád príležitostne pozorujem psíkov a ich pánov i dámy, niekedy aj deti, ktorí ich venčia. Na prvý pohľad rovnaká situácia, realita býva rôzna. Je jasné, že ľudia sú rôzni a rôzne pristupujú aj k svojej úlohe vyvenčiť svojho zverenca. Raz sme napríklad objavili bezprizorného psíka. Dali sme mu nažrať, napiť, pýtali sme sa detí, ktoré sa v blízkosti hrali, či nevedia, komu patrí – nevedeli. Keď sme už začali rozmýšľať o kontaktovaní mestskej polície, útluku a podobných inštitúcií, ukázal sa zrazu meškajúci majiteľ s poznámkou, či o psíka nemáme záujem. Doteraz sa radi doma nad tým zasmiejeme.

BOHDAN ROHÁČEK

V poslednom čase ma viac zaujíma správanie samotných psíkov na vôdzke.

Poznám psíkov uvoľnene kráčajúcich vedľa svojich pánov pozorajúcich tým istým smerom, vôdzka v takom prípade ani nie je potrebná, má len formálnu úlohu skôr pre bezpečný pocit okoloidúcich.

Poznám psíkov natahujúcich sa za rôznymi najkrajšími pachmi na svete nachádzajúcimi sa na obrubníkoch a miestach väčšinou presahujúcich dĺžku vôdzok.

Iné sa točia a neriadene motajú okolo svojich pánov, kým sa úplne nezamotajú. Zamestnávajú svojich majiteľov neustálym prechytávaním vôdzky z ruky do ruky. Dokonca poznám psíka, ktorého museli naučiť nový príkaz na odmotanie seba i svojho pána.

Ďalší majú napäté vôdzky ako struny. Zatiaľ som neskúšal, či by sa brnkaním na ne nedal vylúdiť aj nejaký tón. Psíkovia v takom stave ťahajú z celej sily, väčšinou dopredu. Skúšajú, či svojho majiteľa neprevážia. Mám pocit, že im vôbec nedochádza, ako sa pri tom dusia a že tá námaha je prakticky zbytočná. Nie som odborník na psiu dušu. Osobne sa mi zdá, že sú veľmi nedeckavé zažiť ďalší meter prechádzky, alebo sa chcú konečne vybehať. Odborníci hovoria aj o tom, že páničkovia nezvládli egá svojich psíkov. Buď si psíci autoritu za sebou vôbec nevšimli a v ich myslí ťahajú len zbytočnú záťaž, alebo si myslia, že svojho vodcu vedú práve ony. Raz som sa rozprával so staršou paňou, ktorá vládala chodiť len veľmi pomaly. Jej nešťastný pes sa celou cestou so smutnými očami kňučiac prihovárал, aby konečne pridala, kým sa dostanú na miesto, kde by sa mohol vybehať. Predtým sa o neho totiž staral príbuzný využívajúci skutočne rezký krok. O nejaký čas neskôr som ich videl, ako spolu kráčajú vedľa seba. Myslím si, že to psíkovi medzitým zaplo.

Nedávno som videl psa, ktorý z ničoho nič začal krívať až bezvládne zastal. Pani sa ho snažila dostať

ďalej, ale bezvýsledne. Pristavil som sa pri nich s otázkou, čo sa stalo. Pani si vzdychla, že pes sa nenaučil poslúchať. Robí to, čo sa jemu chce. Prejavuje to práve týmto spôsobom. Pokrčila plecami a odchádzala iným smerom s práve zázračne uzdraveným psom. Spomenul som si, ako som videl psíka, ktorý sa pred príchodom domov jednoducho zvalil na bok a nedalo sa s ním hnúť, kým nedosiahol, že budú v prechádzke pokračovať.

Mojím osobným vrcholom pozorovania sú psíkovia, ktorí kráčajú v blízkosti svojich majiteľov. Nejdú ani vpredu, ani pozadu. Dokážu sledovať, čo je pred nimi a uvedomujú si, kam kráčajú, ale ich hlavným a plným záujmom sú ich samotní majitelia. Každú chvíľočku zdvíhajú hlavu a pozorujú, ako by mohli svojmu pánovi vyhovieť. Videl som síce už aj takých, ktorí to robia zo strachu z trestu, ale tu mám na mysli tých, ktorí to robia s neskrývanou radosťou a zánietením pre svojho pána. Mám pocit, že keby z celého vesmíru ostal na svete len ich majiteľ, vôbec by im to neprekážalo. Nevieť sa na to vynadívať. Je to pre mňa fascinujúce.

Svet psíkov si premietam do našich životov chodenia s naším Pánom. Dobrovoľne sme Mu odovzdali svoje životy a spojili sme sa s Ním neviditeľnými vôdzkami. Aká je naša vzájomná väzba a ako vyzerá naša vernoscť v praxi?! Akým som bol psíkom dnes svojmu Pánovi ja sám?

Môžeme poznať svojho Pána tak dôverne, až sa Jeho záujmy stali zároveň našimi. Kráčame spolu tak zhodne, že pozorovateľ ťažko zisťuje, kto vedie a kto je vedený. Poznáme cesty svojho Pána, ale pri akejkolvek zmene smeru a rýchlosti vieme rýchlo zareagovať. Nie je to práve v týchto časoch tak veľmi dôležité?

Iní jedinci si zabezpečili svoj vzťah s Pánom a napojili sa na Neho, ale nezmenili na svojich žiadostiach a zvykoch starého života prakticky nič. „Pachy“ okolo nás sú silnejšie ako náš Pán. Keby nás Jeho vôdzka vždy znova a znova každú chvíľu neza-

vracala naspäť na Jeho cestu, boli by sme stratení každý deň aj niekoľkokrát.

Iní milujú svojho Pána a je stredom ich života. Radi sa „potulujú“ v Jeho prítomnosti. Napriek tomu nepoznajú Jeho nariadenia a ciele, a tak sa napriek láske k Pánovi stále znova zamotávajú a robia ťažkosti nielen sebe, ale aj Jemu. Čudujú sa, že sa môžu v Jeho prítomnosti dostávať do toľkých ťažkostí. Potrebujú sa učiť zbytočné inštrukcie, ktoré ich dostávajú z trablov. Strácajú tak drahocenný čas na to, aby sa blížili k cieľom svojho Pána.

Na scénu prichádzajú tí, ktorí majú s Pánom „napäté“ vzťahy. Poznáme modlitby našich detí, ktoré prosia o naplnenie všetkých svojich prianí a snov? Máme pred sebou zoznam nepreberného množstva darčiekov a túžob. Za pokročilejšie už považujem prosby, ktoré smerujú k zvládnutiu úloh, ktoré máme na programe dňa. Skutočný obrat však nastáva vtedy, keď zistíme, že v našich životoch sa nemá naplňovať naša vôľa, ale vôľa nášho Pána. Tento moment od základu začne meniť náš život, pohľady, postoje i zvyky. Nastupuje tak úplne nová fáza nášho života otvárajúca nové obzory. Dokážeme vidieť Božie zámery, ktoré presiahli všetky predstavy nášho doterajšieho života. S hrôzou som však videl aj takých, čo celým svojím bytím boli presvedčení, že ich nápady, prosby a priania Boh MUSÍ naplniť. „Veď oni Ho prinútili!“ Rozmýšľam, kde sa končia cesty týchto ľudí a či vôdzky dokážu zvládnuť takú enormnú záťaž. Veď nakoniec aj ich vlastný krk a dych je v stávke.

Veľmi podobný motív majú tí, ktorí pri spoznávaní Božej vôle slabnú, chorejú, až sú takmer úplne nemohúci. Vždy sú príliš chudobní, aby mohli odovzdať viac zo svojho majetku, času alebo dokonca svojich schopností a lásky. Rezignovaný Pán sa potom spolu s nami vracia na miesta, ktoré sú im známe, a tak veľmi si ich zamilovali. Napríklad – skúšal som svojho času presvedčiť malú skupinu blízkych bratov, aby po zhromaždení prvý pozdrav a rozhovor venovali niekomu, kto nie je z ich bežného okruhu priateľov a známych. Nemusel by to byť hneď úplne cudzí človek. Skúsťe si domyslieť, ako to dopadlo.

A nakoniec – fascinujú ma ľudia, ktorí milujú svojho Pána a poznajú dokonca aj niektoré Jeho tajné úmysly. Stačí, ak poznajú tie, ktoré sú dôležité pre ich osobný vzájomný vzťah. Rád som v blízkosti týchto ľudí. Rozprávam sa s nimi, aby som poznával ich triky rozpoznávania úmyslov svojho Vodcu. Za päťdesiat rokov svojho života poznám mnohé ciele a usmernenia Pána aj ja. Iné si musím oprašovať a pripomínať a nové zase spoznávať. Najdôležitejšie je však nezabúdať, kam sa pozerám práve dnes. Nezaujal ma pred chvíľou nejaký pozoruhodný pach alebo označený obrubník „psíka“, ktorý šiel predom mnou a označil si ho pre seba? ■

KREŠŤANIA A HUDBA: TOTO SPIEVAJME

ŠIMON A MATEJ EVINOVCI

Rúcať je ľahšie ako budovať – s týmito slovami sme sa rozlúčili minule. Čitatelia tejto série totiž môžu mať pocit, že sústavne čítajú len kritiku chválových piesní, že sa spomína len to, čo je zlé, že s ničím sa nedá byť spokojný. Zrejme aj v tomto článku očakávajú ďalšie výčitky, najlepšie niečoho, nad čím im doteraz ani nenapadlo zamýšľať sa. Je to pochopiteľné, obzvlášť, ak je pre vás hlbšie uvažovanie o kresťanských piesňach nové.

Priznávame, lepšie nám ide poukazovať na nedostatky ako chváliť. Je jednoduchšie vymenovať chyby než plusy. Súčasťou problému pozitívneho a negatívneho obsahu týchto článkov však nie je len naše vnútorné nastavenie, ale aj objektívna skutočnosť, že dobrých piesní pre spoločný spev na bohoslužbách je v slovenskom jazyku jednoducho málo. Hoci sa nové piesne píše, máme dojem, že sú viac výsledkom nadšenia a ochoty (čo je dôležité) než kompetencie a zručností (čo je nevyhnutné). Alebo preberáme skôr piesne koncertného typu, ktoré sú osobnými vyznaniami autorov a vhodnejšie skôr na prednes než na bohoslužby (tomu sa venujú trochu podrobnejšie minulé články). Taktiež sa prekladajú piesne z angličtiny, čo prináša ďalšiu skupinu problémov: ani pôvodné anglické piesne nemusia byť vždy dobré, alebo je nekvalitný ich preklad, ktorý napríklad nezohľadňuje jazykové a poetické rozdiely medzi slovenčinou a angličtinou.

Skôr ako pôjdeme ďalej, spomeňme preklad piesne „In Christ Alone“, ktorú v slovenčine voláme „Len v Kristovi“.

Prekladateľsky je táto pieseň veľmi náročná, lebo v angličtine je písaná pomocou jambických stôp, ktoré sú pre slovenčinu neprirodzené (ak nie ste Pavol Országh-Hviezdoslav). Jambické stopy sú v poézii dvojslabičné celky, ktoré sa skladajú z neprízvučnej (slabšej, nezvýraznenej, resp. krátkej) a prízvúčnej (silnejšej, výraznejšej, resp. dlhšej) slabiky. Predstavte si to ako opakovanie rytmu ta-DAM / ta-DAM / ta-DAM. V angličtine pôsobia verše napísané takto veľmi dobre (písal tak aj sám veľký Shakespeare). Vidno to aj v tejto piesni: in-CHRIST / a-LONE / my-HOPE / is-FOUND. Problém nastáva, keď to chceme povedať v slovenčine. V slovenčine sa totiž prízvuk prirodzene nachádza na prvej slabike: A-dam / V ŠKO-le / NE-se-del, / A-be / CE-du / NE-ve-del. Prekladateľ potom musí so slovenčinou špekulovať a vkladať pred slová s prízvukom na prvej slabike jednoslabičné slová, na ktorých prízvuk nie

je. To potom pôsobí neprirodzene, lebo prízvuky v ďalších slovách aj tak spadajú na neprirodzené slabiky. Posúďte: le-ŽÍ / te-LO, / v hro-be-PRÁ / zdno-TE. Napriek vážnemu deficitu dobrých bohoslužobných piesní však nejaké existujú. Potrebujeme sa však pozrieť trochu (naozaj len trochu) do minulosti – viacero dobrých piesní časom zapadlo, alebo ich prehlušila senzácnosť tých novších. Nezabúdajme – len preto, že je niečo nové, nie je to nevyhnutne lepšie. Tiež sa ukazuje, že menej býva viac. Ako vyplýva z príkladov, ktoré spomíname, jednoduchšie piesne sú často lepšie ako tie zložitejšie (Zároveň však platí, že jednoduchý neznamená primitívny, ani že piesne nemôžu byť zložitejšie, ak majú byť dobré – ako dokazuje už spomínaná „In Christ Alone“.)

Nasledujúce príklady nie sú vyčerpávajúcim zoznamom, ale len vzorkou a pokusom naznačiť správny smer. Myslíme si však, že je lepšie mať menší repertoár dobrých piesní ako široký výber horšej kvality. Pripomeňme si však opäť kritériá, ktorými sa pri výbere piesní vhodných pre spoločný spev na bohoslužbách riadime:

1. Hlavný faktor je teológia piesní – majú byť v prvom rade objektívne o Bohu a Kristovom diele záchrany.
2. Majú nám pomáhať správne reagovať na Boha, a to, kým je a čo robí, nie primárne hovoriť o našom prežívaní.
3. Ich forma – jazyková i hudobná – by mala podporovať ich obsah a byť čo najzrozumiteľnejšia a nie zbytočne komplikovaná.
4. Ideálne by vyznania v piesňach mali byť v množnom čísle, keďže ide o piesne cirkvi – rodiny, tela.

Ešte treba poznamenať, že nie všetky tieto kritériá musia byť splnené explicitne. Niektoré piesne nehovorí priamo, čo máme robiť, ale popisom Boha nás k tomu vedú. Iné sú zamerané predovšetkým na to, ako máme reagovať, ale táto reakcia vyplýva z Božieho charakteru.

Zároveň platí, že nehľadáme dokonalú pieseň, lebo taká neexistuje. Dôležité je mať dobré priority v týchto bodoch. Radšej spievajme pieseň s dobrou teológiou, aj keď trocha kostrbatou melódiou, než hit s herézami. Niektoré nedokonalosti, ktoré v piesni vnímame, sa k tomu dajú odstrániť pár vetami pri jej uvedení. Napríklad je pieseň v jednotnom čísle, ale pred spievaním povieme, že to chceme vyznávať nie len každý osobne, ale ako zhromaždené spoločenstvo.

Výborná pieseň plniaca všetky vyššie uvedené kritériá je „On je náš Spasiteľ“.

On je náš Spasiteľ, / slávny a mocný náš Kráľ.

Chcem ho chváliť. / V nebesiach anjeli

slávu mu vzdávajú: / Svätý, svätý Pán!

On je náš Pán. / I my chválu chceme mu vzdávať.

Nebo i zem / svoje kolená musia skláňať.

On je náš Spasiteľ, / slávny a mocný náš Kráľ.

Táto pieseň hovorí v prvom rade o tom, kto je Kristus a aký je – je to náš Spasiteľ, Kráľ, Pán, mocný a slávny. Pomáha nám reagovať na túto skutočnosť – spevom tejto piesne ho chválime a zároveň sa navzájom k tejto chvále povzbudzujeme. Túžba chváliť Boha vychádza z toho, kým Boh je a stále je na to sústredená. Navyše túto chválu pieseň zasadzuje do veľkého Božieho príbehu, resp. teológie sveta a dejín – Kristus je Spasiteľ a Kráľ, objektívne to vyjadrujú anjelské bytosti v nebi, k tomu sa pripája aj spievajúce spoločenstvo vo svojom čase a na svojom mieste – *i my* chválu chceme mu vzdávať, lebo nakoniec to je realita, ktorá raz bude platiť pre všetko, čo existuje – raz sa Bohu pokloní všetko na nebi i na zemi.

Básnicky je to pieseň nekomplikovaná – opis anjelov chváliacich Boha v nebi prispieva k obrazu Božej veľkosti a toho, akú veľkú chválu si zaslúži. Skláňanie kolien je metonymiou pre poklonu a uznanie Božej slávy a authority, ide o krajšie a stručnejšie vyjadrenie obsahu. A pieseň je určená pre spev skupiny, lebo vyznania v nej sú v množnom čísle: *náš* Spasiteľ, *i my* chválu *chceme* mu vzdávať... Jednoducho skvelá pieseň ukazujúca, ako veľa sa dá dosiahnuť na malom priestore. Najzložitejšou vlastnosťou tejto piesne je šesťosminový takt, ktorý je však stále relatívne bežný.

Dalším príkladom je pieseň „S láskou Kristovou“.

S láskou, s láskou Kristovou / chceme nieť

radostnú a slávnú zvesť. / Boh sa človekom stal,

svojho Syna nám dal, / k hriešnym k nám prišiel

Pán. / Z trnia korunu mal, hriech náš na seba vzal,

z mŕtvych vstal náš Ježiš Kráľ. / Počuj, volá ťa Pán,

dnes sa rozhodni sám, / môžeš byť slobodný.

Z hriechov očistí ťa, Duchom naplní ťa,

môžeš mať život nový.

Táto pieseň síce začína subjektívnym vyznaním, čo chceme robiť, no hneď udáva objektívny dôvod – „radostnú a slávnú zvesť“ teda evanjelium – Boh v Ježišovi zomrel za náš hriech. Teda pieseň je zameraná na to, čo Boh urobil, a vyzýva nás k dvojakej reakcii – evanjelizovať, a zároveň pieseň samotná evanjelizuje – posledný verš je výzvou stať sa Ježišovým nasledovníkom. Tu by sa dalo namietat, že cirkev už Ježiša nasleduje, a preto nemá význam sa k tomu ďalej vyzývať. Avšak je dobré si pripomínať rozhodnutie, ktoré sme urobili, i jeho dôsledky – nový život so všetkým, čo k tomu patrí. Tiež to môže byť užitočné pre tých návštevníkov bohoslužieb, ktorí nie sú kresťanmi. Alebo to môže byť vnímané ako „návod“ k evanjelizácii – čo patrí k tej „radostnej

a slávnej zvesti“, ktorú ako cirkev ľuďom „s láskou Kristovou chceme nieť.“

Jej ďalšou prednosťou je, že pieseň vyznáva veci v množnom čísle: „chceme“ „nám“ „náš“, ale pri výzve k nasledovaniu Ježiša apeluje na jednotlivca, keďže to rozhodnutie musí spraviť každý sám za seba. Je pravdou, že tu môžeme vnímať konflikt s reformovanou teológiou a úplnou Božou zvrchovanosťou pri spasení, ale to sa dá vyriešiť pár úvodnými vetami pred spevom.

Ako poslednú spomenieme ešte jednu krátku pieseň – vlastne ide o refrén z dlhšej piesne, ktorý funguje dobre sám o sebe (na rozdiel od piesne ako celku, ktorej verše sú pre spoločný spev pre náročné frázovanie nevhodné) – „Náš Pán, on je kráľov Kráľ.“

Náš Pán, on je kráľov Kráľ, / jeho trón bude naveky stáť, / on má všetku vládu a moc, / náš Pán, on je kráľov Kráľ.

Táto pieseň má jednoduché teologické poslanstvo o Ježišovej absolútnej vláde. Pritom zohľadňuje rozmer spoločenstva – *náš* Pán, spieva sa v nej. Opäť je básnicky nekomplikovaná, spomína sa tam len *trón*, ktorý je metonymiou Ježišovej vlády. Je krajšie spievať „jeho trón bude naveky stáť“, ako napísať „bude vládnuť navždy“, a myslíme si, že to neuberá na zrozumiteľnosti. V piesni sa síce priamo nespomína konkrétna reakcia na pravdu o Ježišovej neobmedzenej moci, ale – jednak sa dá ľahko domyslieť (budme verní, trpezliví, dôverujme, poslúchajme, orientujme svoje životy na Ježiša atď.), a jednak utvrdenie sa v tejto pravde je dostatočnou reakciou samé o sebe.

Veľkým plusom tejto piesne je, že je veselá, rýchla, s chytľavou a ľahko spievateľnou melódiou – teda spevácky prístupná a dobre zapamätateľná. Dá sa spievať úplne bez nástrojov alebo len s gitarou (čo môže byť tiež znakom dobrej piesne – že pre jej spev nie je nutný celý rad hudobníkov, ale dá sa spievať prakticky kedykoľvek a kdekoľvek) Aj preto sme ju radi spievali na chlapčenskej skupinke, keď sme boli stredoškóľáci – a to napriek tomu, že naše spevácke výkony často pripomínali skôr trúbenie anjelov na posledný súd.

Príkladov dobrých piesní, je, samozrejme, viac – budeme radi, keď tento článok posluží ako podnet na diskusiu a keď nás upozorníte na svoje vlastné postrehy. Opäť zdôrazňujeme, že dobré piesne nemusia byť dokonalé – lebo potom by sme nemohli spievať vôbec nič.

Ešte náročnejšie ako nachádzať dobré veci, je vytvoriť niečo vlastné. Preto nech tento článok slúži aj ako výzva skúsiť niečo vlastné vytvoriť, alebo sa skontaktovať, dať dokopy a začať nad písaním dobrých piesní v slovenčine alebo kvalitným prekladaním spolu vážnejšie premýšľať. Ozvite sa, kontakt na nás má redakcia. Taktiež vás povzbudzujeme, aby ste sa modlili, nech Boh dá do cirkvi nových zbožných a zručných básnikov, hudobníkov a prekladateľov, lebo ich veľmi potrebujeme. ■

MOJE RÁNA (Žalm 130, 5)

ANNA ČINČURÁKOVÁ
TIPULOVÁ

Kdekoľvek sme, vždy si najprv prejdem okolie a obzriem priestor s jeho atmosférou... Hľadám si dobré pokojné miesto, kde by som mohla tráviť rána s mojím najlepším Priateľom. Ani dovolenka pri mori by nebola skutočným požehnaním bez Neho! Pozná každý záhyb mojej duše, počuje každé moje nadýchnutie a vie oveľa lepšie ako ja, čo potrebujem, keď som ustatá a otlčená životom. Áno, možno si slubujeme veľa od kúpania v mori a spoznávania nových miest, od času stráveného s rodinou, od čítania kníh a krásnych výhľadov... No omnoho viac očakávam od mojich ranných stretnutí s Ním na tomto čarovnom mieste. Verím, že mnohé vo mne vyrieši, uzdraví, posilní, inšpiruje a povzbudí. V skutočnosti, každému miestu, na ktorom som, dáva zmysel On.

Hospodina očakávam, Jeho slovo očakáva moja duša.

Máš aj ty miesto, kde tráviš svoje rána?

NIKDY NEVIEŠ

Včera sme si s manželom preniesli 2 umelé stoličky pod stromy v záhrade. Domáci – naši hostitelia, tu majú vysadené olivovníky a figovníky s pekným výhľadom na more. Sedeli sme v príjemnom tieni oproti sebe, čítali si a rozprávali sa. Večer, keď sme sa vracali z kúpania a prechádzali cez záhradu, presne na tom istom mieste stáli 2 drevené záhradné stoličky so stolíkom. Domáci nás zrejme videli a keď sme boli preč, reagovali na naše potreby.

Skutočne nevieš, kedy sa kto pozerá! Netušíš, ako veľmi ovplyvňuješ svoje okolie a ako ho meníš (k lepšiemu alebo horšiemu) svojím správaním, zvykmi a postojmi.

A tiež som si uvedomila, ako veľmi potrebujeme otvoriť oči, aby sme videli potreby ľudí, ktorí sú okolo nás a slúžili blížnym presne tak, ako to práve potrebujú. Lebo tak to robil Ježiš.

Ako dobrí správcovia mnohorakej Božej milosti slúžte si navzájom každý tým duchovným darom, ktorý prijal (1Pt 4, 10).

Letom LETOM

Začiatok tohto smiešno-tragického finále sme prežili doma, záver v Taliansku. Manželka hovorí, že talianske správy je ochotná sledovať, lebo im nerozumie, dačo si domyslí a ide spokojne spať. Na Slovensku správy nepozera. Lebo im rozumie, nerozumie len tomu, čo sa v nich hovorí. Asi nie je jediná.

Z volieb 6-percentný Sulík sa rozhodol definitívne odstrániť z volieb 26-percentného Matoviča, aj keď, ako sa hovorí – nezostane zo Slovenska kameň na kameni. To čo následne spustili médiá, politici i expolitici, sociológovia i politológovia sme nezažili od čias mečiarizmu. Ibaže vtedy z toho vzišla demokratická alternatíva, ktorá vyhrala voľby a vrátila Slovensko medzi slušné štáty.

Dnes, keď sa po rokoch Ficových vlád Slovensko dostáva na chvost štátov EÚ pomaly vo všetkých sférach, sa zdá, že za všetko môže Matovič. Naložili mu teda na pleciah poriadny náklad. Nie som jeho fanúšik, ale čo je veľa, to je dosť. Veď do finále postúpili dvaja – on a Sulík. Za to, kde Slovensko je, nemôže ani jeden z nich!!! Ale obidvaja rovnakou mierou môžu za to, kam túto vládu dostali. Ktorýsi komentátor ich nazval „psychoegoisti“.

R. Fico nazval Radičovej vládu z roku 2010 „zlepencom“. Ako sa ukázalo, mal pravdu, lebo najagresívnejšie lepidlá značky SAS a SDKU (v pozadí) ju veľmi rýchlo rozleptali. Keď sa pozerám na 2 a pol roka existencie tejto vlády, viac sa mi hodí talianske slovo: „inciucio“, čo v preklade znamená „politická zlátnina“, v zátvorke slovníky uvádzajú – všetko zlé. A túto politickú zlátninu do finále dostali v rovnakej miere Matovič i Sulík. Treba však povedať, že zdedili rozvrátený,

BOHUSLAV PIÁTKO
(šéfredaktor)

„Toto premiéri nerobia“, povedal si japonský príslušník zvláštnych jednotiek a zastrelil bývalého najdlhšie slúžiaceho premiéra Šinzó Abeho, lebo sa stykal s nejakou sektou.

„Takto sa premiéri nesprávajú“, povedali si britskí konzervatívci a stiahli z obehu vlastného premiéra, lebo porušil Covidové pravidlá.

„Takto sa štát neriadi“, povedal si podpredseda vlády Richard Sulík a dal vlastnej vláde ultimátum s viacerými podmienkami, ktoré sa neskôr scvrkli na odchod Matoviča z vlády.

Takto sa začali letné mesiace 2022.

mafiou ovládaný štát a spadli rovnými nohami do najhoršieho obdobia v histórii samostatného Slovenska – Covid a jeho následky a vojna na Ukrajine a jej následky. Ani to ich nezomklo, naopak – povýšili osobnú nevraživosť nad záujmy ľudí a štátu, a to sa v kultúrnej politike nerobí. Lenže kultúra našej politickej scény už dávno dosiahla dno. Asi mal pravdu predseda SNS A. Danko, keď navrhoval, sprísnenie kritérií na vstup do parlamentných volieb, aby sa tam nedostávali politické „pouličné zlátniny“, ale len klasické strany so straníckymi štruktúrami a členskou základňou..

Tesne pred voľbami v r. 2020 som v Orechu napísal: „To, že téma „Matovič – premiér“ ovládla sociálne siete a úvahy politológov, je skôr námet na satiru, než na vážnu drámu“. Dlhoo ma mrzelo, že som to tak zle odhadol, ale čas ukázal, že to nebol až taký veľký omyl. A to ma mrzí ešte viac. Finalisti (Matovič a Sulík) zdramatizovali svoje dva a pol ročné (satirické) vystúpenie do absurdnej drámy – z ústavnováčšínovej vlády ju ponorili do vlády menšinovej, ktorej bude doteraz vládna SAS tvrdou opozíciou. Matovič nemá politickú farbu. A liberál Sulík zabudol (alebo to nikdy nevedel), že liberalizmus je sloboda a ZODPOVEDNOSŤ. Sloboda bez zodpovednosti je totiž anarchia.

Ak ústavnováčšínová vláda toho za dva a pol roka veľa nespravila, menšinová vláda už nespraví nič. Covidové obdobie bolo možno len slabým odvarom prichádzajúceho obdobia bez energií a nezvládnutej inflácie. A tak sa obávam, aby sme sa nezošmykli ešte aj z toho chvosta, kam nás dostali Ficove vlády. ■

KRÍŽOVKA

„Kto nedokáže odpúšťať, nemá...” (N. A. Dobroľubov)

Autor: Peter Kailing	Skr. milisekundy	Podviedol	Brvno	POMÔCKY Serp, Ro, Ol, Roi, Alni	TAJNIČKA	Umelý jazyk	Zn. abs atmosféry	Sýpka	Amer. plošná miera
Dobry nápoj				Domáce zvierá	•				
				Tón "E" znížený	•				
Zábudlivec					•				
	Dlhé lano so slučkou				•	Avšak			
	Kosák (rus.)					Tieň po česky			
Park				Značka volt sekundy	•		Preorávaj		
							Zn. anteme- ridian		
Ženské meno				Otília (dom.)	•			Meno maliara Sokola	Zliatina Al, Ni, Fe
				Nesedel	•				
Chem. zn. rádia			Fotka		•				
			České mesto						
Mohutný južný strom (listn.)					•		Dán počt. miera		
							Brušná trubica		
	Štrng	Doplnok k odevu			•	Lod'ka			
		Snád' (čes.)							
Chem zn. cézia			Popevok		•	Kráľ po franc.			
			Podľa (čes.)			Ale			
Ázijec				Parlament	•				51, rím.
				Skr. Techn. atmosféry	•				
Opatril náterom					•				
Občas					•	Osobné zámeno			

Tajnička krížovky z RELAXU Dialóg č. 6-7/2022.

Pravda je ovocie, ktoré sa musí trhať, až keď ÚPLNE DOZRIE. (J. Voskovec)

Vyriešenú tajničku krížovky z tohto čísla posielajte e-mailom alebo poštou na nižšie uvedené adresy:

svatava@swanmail.sk, DIALÓG, Sadová 28, 900 51 ZOHR do 5.108. 2022. Nezabudnite nechať na seba kontakt (meno, telefón, adresa).

Správneho riešiteľa všetkých úloh odmeníme reprezentačnou obrazovou publikáciou z vydavateľstva Media Svatava.

Správne odpovede z tohto čísla uverejníme v Dialógu 10/2022.

Stranu pripravil Peter Kailing

Zapojte sa aj vy do tvorby Dialógu: svatava@swanmail.sk, v diskusnom fóre na: www.dialog.cb.sk,
písané na adresu redakcie.